46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 315 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 26/9 ՄԱՅԻՍ 1902 ՈՒՐԲԱԹ 30 ՄՈՒՇԱՐՐԷՄ, 26 ՆԻՍԱՆ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՑԼՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ՊՈՒՐՂՈՒՐԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته‌در
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 ղ. 50 ղ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 Ֆր. 13 Ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ ամսէն աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ

Մինչդեռ Եւրոպիոյ հանրային կարծիքը զբաղած է ֆրանսական ընտրութիւններով, Աւստրիոյ և Հունգարիոյ պատուիրակներուն գումարումովը, Կրիմի մասնչութեան հետեւանքով Ռուսիոյ արեւմտեան սահմանագլուխի զինուորական ծրագիրներուն մէջ ի գործ դնելիք փոփոխութիւններով և վերջապէս սա դրբոդներով, Վերին Դանուբի ափանց շուրջը, Մինիխի մէջ, Բրուսիոյ և Պավիէրի յարաբերութեանց տեսակէտով խիստ կարեւոր դէպքեր կը պատահին։ Վիլհէլմ կայսեր սիրական մտերիմը՝ մարշալատ Վալտերզէ՝ որ արտաքին դիւանագիտութեան վարպետներէն մին հանդիսացաւ՝ Զինաստանը ոտնաբեկելու պաշտօն ուղեցող եւրոպական արշաւանքին գլուխը անցնելով, այս միջոցիս ալ Պիզմարքի մը դերը կը կատարէ, եթէ ոչ Մոլթքէի մը։ Լռելեայն, շուքին մէջ իր արտասովոր և անդուգական վեհապետին բոլոր հաշիւները գլուխ հանելու եռանդովն ելեւէջարկանացեալ՝ հակառակ իր ահեւոր տարիքին, Վալտերզէ, Սրբէի ճակատային դաշտերէն կը հեռանայ և պատոյտ մը կը կատարէ դէպի հարաւային Գերմանիա։

Իրաւ է որ, երբ Վալտերզէ անունը կը յիշենք, կոմս Բարբիվին ալ մտքերնիս կուգայ, որովհետեւ ինքն ալ, որքան վարչապետ՝ գերմանական բանակին հմուտ զօրավարներէն մին եղած է։ Բայց ի՞նչ օգուտ, երկու նկարագիրները՝ Պուալօի «Բանաստեղծային Արուեստ»ին մէջ բսածին նման, չէ՛ռաան սոսկալին երբ իրար հանդիպին։ Բարբիվի վեհանձն էր (չատ անգամ միամտօրէն), անկախ բնաւորութեամբ՝ բայց միշտ հաւատարիմ իր դերին. Վալտերզէ աւելի ջանադիր եղած է և է գուշակելու համար Վիլհէլմի միտումները։ Եւ իր փութկոտ և դիւրամատչելի անձնուիրութեան չնորհիւն է... որ Վալտերզէ վայելած է և կը վայելէ իր կայսեր մտերմութիւնը։

Ուրեմն, ամէնէն փափուկ խնդիրներուն լուծումը, որոնք աւելի ներքին ըլլալու հանգամանքը ունին, Վալտերզէի արթնութեանը կը վստահուին, և պէտք չէ զարմանալ՝ եթէ Բրուսիայէն զատ գերման կայսրութիւնը կազմող 25 կէս անկախ երկիրներէն՝ Բրուսիոյ գաղտնի իշձերուն ամէնէն աւելի հաւատացեալ Պավիէրի կառավարութեան հետ, զինուորական հսկողութեան՝ այսինքն ամէնէն աւելի հրատապ խնդրոյն նկատմամբ բանակցելու պաշտօնը իրեն յանձնուի։

Հարաւային Գերմանիա, Զոլֆրայնէն՝ այսինքն մաքսային ներքին միութեան հաստատման թուականէն ի վեր, առեւտրական տեսակէտով կապուեցաւ հիւսիսայինին հետ, մանաւանդ բրուսիական գերիշխանութեան լուծին տակ։ 1870ի յաղթանակներէն վերջն ալ, երբ այլեւս գերման կայսրութիւնը նուիրագործուեցաւ Վէրսայլի պալատան մէջ, Սաքսոնիոյ, Պավիէրի, Վիւրթէնպէրկի, Պատի, Հէսի և միւս կեդրոնային և հիւսիսային իշխանութիւններուն, և մեծ ու փոքր դքսութիւններուն զինուորական ուժերը, անցան Բրուսիոյ թագաւորին վերին հրամանատարութեանը տակ, և գերման զանազան երկիրներուն բանակը նոյնապէս մարմին մը կազմեց, օրինակի համար, Պավերի զինուորներուն համազգեստներուն վրայ նշանակուած թիւերը՝ բրուսիական համազգեստներու թիւերուն շարունակութիւնը կազմելով։

Թէեւ աւելորդ է ըսել թէ, այդ խնդրոյն մէջ հարաւային երկիրներուն զոհողութիւնը և կամ անձնուիրութիւնը անգնահատելի են, բայց ի՞նչ օգուտ բրուսիական կեդրոնային իշխանութիւնը միշտ աւելին ի գործ դնելու մտադիր եղած է, և է մինչեւ այսօր, առանց գէթ կարեւորութիւն տալ ձեւացընելու, այդ երկիրներուն արժանապատուութիւնը կարելի եղածին չափ չվիրաւորելու պարտականութեան, և կամ գէթ փափկակատութեան։ Պավիէրիոյ, Սաքսոնիոյ, Վիւրթէմպէրկի զինուորական ատեաններուն բրուսիական ուղղութիւն մը տալու Վիլհէլմի նպատակն ալ, միեւնոյն անտարբերութենէն ծագում առած է։

Գերման կայսեր այդ ծրագիրը մեծ ընդդիմութիւն կը գտնէ մանաւանդ Պավիէրի մէջ։

Հաւանականաբար, մարշալատ Վալտերզէ, իր պատոյտն օգտուելով, այդ խնդիրն ալ պիտի յարուցանէ. բայց, սպասելով գերման թերթերուն տալիք բացատրութիւններուն, և հաւատալով կէս պաշտօնական հրատարակութեանց, փութանք յայտնելու թէ՝ մարշալատը փայլուն յաղթութիւն մը ձեռք ձգած է, եթէ կրցած է համոզել Պավիէրաի բանակին պատերազմական նախարար կոմս ֆոն Ս.ը՝ անմիջապէս Բալատինաի նահանգը փոխադրել տալու Վիւրզպուրկի զօրաբանակը։ Ցայտնի չէ թէ ի՞նչ կրնայ ըլլալ ռազմագիտկն այդ կարեւոր շարժումին և զօրանոցութեան բլոնեերուն մասին կատարուելիք բարեփոխութեանց բուն նպատակը։ Միայն կրնանք ըսել թէ, Բալատինաի դիրքերուն ուժ տալը կը նշանակէ թէ՝ Գերմանիա՝ ապահով է իր հարաւային և հարաւային արեւելեան սահմաններէն և կամ՝ աւելի ապրեւմտեան սահմանագլխին՝ այսինքն Ֆրանսայի մերձակայ գաւառներուն պաշտպանութեանը խնդիրը կը զբաղեցնէ և կամ մտատանջ կընէ զինքը։

«Աւելի» բառը, ռազմագիտական իրական կացութիւնը կը պատկերացնէ մեզ, որովհետեւ Աւստրիոյ, Սալզպուրկի, վերին Աւստրիոյ և Պոհէմիոյ գաւառներուն սահմանագլուխներուն դէմ ալ զգուշաւորական նոր միջոցներ ի գործ պիտի դրուին, և այս պարագային, անտարակոյս թէ՝ Պավիէրա և թէ՝ Սաքսոնիա մեծ դեր պիտի ունենան, այս վերջինը մանաւանդ, եթէ հաւատանք թէ երբ կէպիրկէ և Ռիզըն կէպիրկէի կիրճերը այսօր ալ ունին իրենց այն կարեւորութիւնը, զոր ունեցան 1866ին՝ Սատովայի պատերազմի միջոցին։

Տարբեր խնդիր է գուշակել թէ, զօրավար Վալտերզէի ջանքերը տեւական արդիւնք մը պիտի ունենան կամ ոչ, և կամ մարշալատը՝ Սիլէզիոյ և արեւելեան Բրուսիոյ սահմաններն ալ աչքէ պիտի անցնէ։ Ի պատասխանի ռուսական կառավարութեան ռազմագիտական նոր ձեռնարկներուն։ Արդարեւ, ո՞վ կրնար գուշակել թէ՝ գնդապետ Կրիմի մը մատնութեան հետեւանքը, ռուսական կառավարութիւնը պիտի ստիպուէր ամբողջապէս բարեփոխելու գերմանական և աւստրիական սահմաններու բերդերուն յատկագիծերը, և պատրաստելու զինուորականութեան նոր բլոներ։

Ուրեմն իրաւունք չունինք կրկնելու թէ, Գերմանիա երեւցածին չափ հանգիստ չէ այս պահուս։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԷՆ ՆԱՄԱԿ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԿԵՍԱՆԹԷՆ

Բուէնոս, 30 Ապրիլ 1902

Անձնական զբաղումներու հետ, պատահական անհանգստութիւններ չնորեցին ինծի աւելի փութկոտութիւն ցոյց տալ թղթակցութեանս շարունակութեանը մէջ։

Միծաղկոտ գարնան երեւումին առջեւ, փոփոխամիտ Ֆրանսայուն նոր տեսարաններ գտնելով ու նոր յոյզեր ըզգալով, փայլուն ապագայի մը յուսաւոր գալուստովը կը սկսի օրորուիլ առաջմ։ Աւելորդ է ըսել թէ, նիւթական ու բարոյական կեանքի մէջ բարգաւառում բերող տարրերուն՝ իր լաւատես ապառումին կ'ակնարկեմ։ Զմեռնային եղանակը — ընկերային զբօսական կեանքի շրջաններուն ամէնէն շքեղը — իր հրապոյրներուն հետ փոխուեցաւ, թռած է վերջապէս, տեղի տալով ծիւղական ոչ նուազ հաճելի կենցաղապարտութեան մը՝ որ սկսած է արդէն տեղ տեղ նշմարելի ըլլալ։

Թատրոնները, մեծ մասամբ, փակելու վրայ են իրենց դռները։ Մէկ քանիներ միայն պիտի չարունակեն ներկայացումները մերթ ընդ մերթ, երկարատեւ ընդհատումներով։

Այսուհանդերձ, թատերական ոգին — որու հայրենիքը կը նկատուի Ֆրանսա — միշտ վառ կը մնայ, թէեւ այս ձիւնաթոռութիւններուն թիւը սահմանափակ էր։ Թատերգութիւն յօրինելը յատուկ արհեստ մըն է, բան էր ծանրթ թատերական քննադատ Ֆրանսիսկ Սարսէ։ Իրօք ալ, մաս մը գրագէտներ, որոնք անուն մը ունին վիպագրութեան մէջ, չեն կրցած սակայն յաջողիլ թատերաբեմի վրայ փոխադրելու մարդկային այնպիսի տիպարներ, զորս վէպի մը հոյակապ էջերուն մէջ միայն վերլուծած են՝ այնքան ճարտարօրէն, անոնց հոգեկան վիճակներուն և կիրքերուն այլազան ցուցումներով կամ պատկերալից նրբերանգութիւններով։

Անցողակի յիշենք այս առթիւ Պ. Բօլ Պուրժէն, որ հոգեբան — գրագէտի մը համբաւը կը վայելէ այնքան իրաւամբ, սակայն, թատերգութիւն գրելու առանձնայատկութիւնը չունի, կ'ըսեն։ (ինքն ալ արդէն այդ սեռը չի փորձեր)։

Բարիզի գրական ակադեմիայէն դուրս, — ինչպէս ներսն ալ, ուր թատերագիրներ չեն պակսիր — Ադեքսանդր Տիւմա Որդիէն վերջը, որ 19դ. դարուն մեծագոյն թատերկ. հեղինակը նկատուած է, հանդիպով կը յիշեմ իմաստուն Օժիէն, (1820—1889) աղաղաւոր Սարտուն, սրամիտ Մէյլաքը (1823—1893) նրբաճաշակ Հալէվին և կատակերգութեան մէջ գերազանցօրէն անման Լապիչը (1815—1888)։

Ցայտնի է թէ, թատերական կտորի մը բեմին վրայ ստանալիք յաջողութիւնը, զայն արտադրողին տաղանդէն կախում չունի բոլորովին. տեսարանը իր բնական օժտումներով ու ձիրքերով անձնական տրամադրութիւններով ինչպէս և ճաշակով՝ հեղինակին ամենամեծ — եթէ ոչ անհրաժեշտ — օժանդակն է, որ, եթէ քիչ մըն ալ խղճմտութիւն ունի, կրնայ դիւրաւ կոչուած ըլլալ, արդէն գտնուած լաւագոյն պայմաններուն հետ, մեծապէս նպաստելու բիէսին յաղթանակին։

Ֆրանսայի մէջ է որ ամէնէն աւելի հանճարեղ դերասաններ գոյութիւն ունեցած են։ Ֆրանսուա Թալմա, ողբերգակ-դերասանը (որ 1826ին մեռաւ 63 տարեկան հասակին մէջ), անմոռանալի յիշատակ մը թողած է և որուն չի հաւասարիր, կ'ըսեն, Մունէ Սուլլին, որ այժմու ամէնէն վարպետ արուեստագէտը կը նկատուի։ Ողբերգակ դերասաններուն մէջ անուշտ ժամանակակից Սառա Պէռնարի հմայքը համաչարհային է։ Երեւելի դերասանուհի մըն էր նաև Վիրժինի Տէժազէ, որ 1875ին մեռաւ 78, տարեկան և Բարիզի Բէռ Լաչէզ գերեզմանատան մէջ կը հանգչի իր մարմինը, որուն վրայ յիշատակարան մը կանգնելու մտադիր են խումբ մը «դերասաններ և գրագէտներ»։ Մօտերս Թայանտիէ գրնտուները «Վիրժինի Տէժազէ» անունով գողարիկ հատոր մը հրապարակ հանեց, հեղինակումամբ Հանրի Լը գոնթի, թատերական պատմութեան յայտնի քննադատին։ Պէտք է մի առ մի խնամով դարձնել այդ հմտալից աշխատասիրութեան նշանակելի էջերը, ճշգրիտ գաղափար մը ունենալու համար մեծ արուեստագիտուհին ցայտուն տաղանդին յատկանշական փուլերուն վրայ, ուր կ'արտացոլան ֆրանսական նկարագրին փայլուն ու թռչուն յատկութիւններէն մէկ քանին, ինչպէս թեթեւութիւնը, սեռի յարգանքը, ծիծաղը, սրամտութիւնը են։ Ոչ նուազ անուանի դերասանուհիներ եղած են նաև տիկնայք Մառի Տօռվալ, Էլիզապէթ Ռաշէլ։ Նշանաւոր դերասաններ՝ Տէսքլէ և Աստնուլ-Բլէսի. իսկ այժմ Քօքլէնները, մասամբ Ժիւտիթ, Ժան Հատինկէ են։

Թատերական վերջին նորութիւններէն, Բալէ Ռուայեալ և Անթուանէթ թատրոններուն մէջ տեղի ունեցած ներկայացումները մասամբ յաջողած միայն, հոս յիշել աւելորդ կը համարիմ. որովհետեւ թերթիդ ազնիւ ընթերցողներուն ճաշակին յարմար չպիտի գան, իրենց քողազերծ ու անվերապահ հանգամանքին պատճառով։ Ուրիշ ատեն, եթէ առիթը ներկայանայ, գէթ չահեկան ներկայացում մը իր ճոխ մանրամասնութիւններով իրենց հրամցնել՝ «Թո՛ղ պարտքս ըլլայ»։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԵՒՐՈՊԿՆ, ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ԹԷՊԱՊԻ ԽՆՁՈՅԹԸ

Բիւրքէֆներու մէջ՝ Հալէպլի հաճի Իպրահիմ աղային խանութը, անցած կիրակի, կէս օրը հաշիւ հնչած էր մինարէի բարձրունդակէն դէպ երկինք, և ահա, եւրոպացի զբօսաշրջիկներ, խումբ խումբ, թեւերնին տուած իրենց տիկիններուն, և իրենց փոքրիկներն ալ՝ աղջիկ թէ մանչ, դառնուկներու կամ ուլերու պէս իրենց բոլորտիքը ցատկըռտող, եկան ու խռնուեցան քէպապճի հաճի Իպրահիմ աղային խանութին առջեւ, որուն երկու եզերքն ի վեր ալ կը տարածուին հայ և յոյն քիւրքէֆներու ու նոր մօտա՝ ալաֆրանգա, չքեղ ու պերճ զգեստեղէն ծախողներու խանութները։

Օրը թէեւ կիրակի բայց շուկան ալ ըստ օրինի բաց ըլլալուն, ժողովրդէն ամէն կարգի անձինք զմայլմամբ և ապշահար, կը դիտէին եւրոպական ընտանեաց այս ժամանումը։

Ամէնքն ալ, խումբ խումբ, իրենց ընտանեկան չրջանակը կազմեցին քարէ սեղանի մը չուրջը, որուն աթոռները սկսէ նրկէ, ան կամ ան խանութէն կը ճարուէին։

Հաճի Իպրահիմ աղան, յանկարծակիի եկած, այսու ամենայնիւ, օգնութեամբ չարքաշ և աշխոյժ գործաւորներուն, ասոնց ամէնուն ալ հասուց չիշ քէպապները, խորոված ու մանրացուցած փիտէներով։ Զբօսաշրջիկները կ'ըսէին՝ իրենց լեզուով թէ, մեր բաղէ-ֆն ու պէֆ-ը ոչինչ է այս քէպապին քով։ Նամանաւանդ, տիկիններն ու օրիորդները չոքոլոթէ ու շաքարէ աւելի համով կը լափէին քէպապները, այլեւայլ կատակներ ընելով, ամէն մէկ պատառը մէյ մէկ հաճոյալի ու չնորհալի խօսքով մը կը տանէին իրենց բերանը։ Անոնցմէ տիկին մը, կ'ըսէր թէ, չաքարը ինչպէս հաճի Պէքիրէն, նոյնպէս և քէպապը հաճի Իպրահիմէն ուտելու է։

Փոքրիկներէն չարաճճի մըն ալ կ'ըսէր. մամա, կարծես մտեղէն զուրգպաներ են, ամէն մէկ մսի ու փիտէի պատառները։ Անոնցմէ մին գոչեց, տամկերէն լեզուով, «հաճի Իպրահիմ աղա, սու իսթէրիզ. — իսկոյն ամէնուն սեղանին վրայ Թաշտէլէնի սրուակները մոգական շուտութեամբ շարուեցան։ Զարմանալի է, եւրոպացի տիկիններն ու օրիորդներէն չատերը՝ իրենց ամուսիններուն ու ծնողաց պէս, ի՛նչ ի՛նչ տամկերէն բառեր ու խօսքեր սորված էին, և իրենց սեռին պէս, այնքան փափկութեամբ կ'արտասանէին որ, լսողին համար ներդաշնակութեան մը պէս անուշ կը հնչէր։

Օրիորդ մը կ'ըսէր՝ «հաճի Իպրահիմ աղա, պանա պիր քէսէ եօղուրդ կէթիր»։ սիրուն ծիծաղով. հաճի Իպրահիմ, որ մօտ 60-65 տարեկան կարմրուկ, լեցունկեկ և սիրուն դէմքով Հալէպցի մըն է, թեւերը թոցնելու պէս, հոս ու հոն կը վազցնէր կը ճարէր մածունը։

Քէպապի խնջոյքը աւարտելէն յետոյ, անոնցմէ ազնիւ օրիորդ մը, նշանքով և յստակ առոգանութեամբ մը, ըսաւ, — Էհ, Մոնսիո հաճի Իպրահիմ, չիմտիք հէպիմիզէ պիրէր մոգա քաֆֆէ, ալաթուրքա ֆինճանլար իլէ, պուլյուրուզ։ Նոյն միջոցին՝ խանին օտապաշին՝ հաճի Մէհմէտ պէկ և ընկերը Հիւսէյնի աղա՝ որոնք իրենց պարթեւական հասակներով արդէն պահակ կեցած էին հոն, իսկոյն իրենց մարդերուն միջոցաւ, սուրճ պատրաստեցին ու բերին։

— Էլիզը փնտռելու կ'երթայ, ըսաւ Ֆերնանտ.

Եւ աղջիկը դէպի դղեակ ուղղուեցաւ։

Արիչիթա, որ անոր կը հետեւէր հեռուէն, իր ծեր Սպանիացիի կտրատուած քայլերով, վեր կը նայէր։

Երկինքը ոսկեգոյն էր. ծիրանի գոյնը աւելի եւս կը շեշտուէր հոն, իր չէկ համախուժանքին մէջ տկարացընելով ոսկեգոյնը։

Գլխու շարժումով մը, իր մահոնական ռամկօրէնով մրմնջեց.

— Պէտք չէ բան մը ըսել. բա՛ն մը։ Ես ալ ձայն անգամ չպիտի հանեմ...։

Իր կարգին, դեռատի աղջիկը կեցաւ, ու.

— Նայինք. եկուր Արիչիթա... քեզի կը սպասեմ կոր։

Ծերուհին անոր միացաւ, իր ձախ ձեռքը Ֆերնանտի աջ բազուկին. վրայ դրաւ. մինչդեռ աջ ձեռքը դէպի վեր կը բարձրանար, դէպի երկինք.

— Ի՞նչ հմայիչ..., ըսաւ Ֆերնանտ։

Հիմա, վարը՝, վարը՝, ծառերուն ետին, երկինքը ծիրանի նշոյլներով կը փայլէր վե՛ռ, չարաշուք. վեռ՝ ծիրանաւորի մը պէս, և չարաշուք՝ դահիճի մը պէս։

— Նայէ՛, ըսաւ ծերուկը, ոգեւորուած։

— Նայեցայ արդէն... տեսայ, պատասխանեց Ֆերնանտ։

— Այո՛. աւելցուց Արիչիթա ինքնիրենը խօսելով, այո, գնդապետը թերահաւատ է... Ֆրանսացիի մը պէս որ...

Եւ տենդագին կերպով մը.

— Բայց դուն, հասկցար, անանկ չէ՞... Դժբաղդութիւնը մօտ է մեզի։

Արագ, երեք անգամ խաչակնքեց սպանիական ձեւով. և,

— Երթանք Աստուածամոր ոտքը իյնանք, ըսաւ,

Եւ Ֆերնանտը քաշեց, որ, գրաւուած, վախցած, անոր կը հետեւէր, միշտ խաչակնքելով ճակտին, բերնին և սիրտին վրայէն. և ջերմեռանդօրէն պաշտելով բթամատին եղունգը։

Ք.

Ընդարձակ պարտէզին ծայրը գըտնուած խրամատէն ցատքելով, բարձրահասակ, յանդուգն երեւոյթով երիտասարդ մը պարտէզ մտած էր։

Մարդու մը պէս՝ որ կը ճանչնայ տեղը, առանց վարանումի կը քալէր անցքերուն լաբիւրինթոսին միջէն, անցած ատենը ողողունելով յատկապէս չինուած բացատքերը և գեղեցիկ փունջերը։

Իր թոքերուն բոլոր ուժովը, կը շնչէր օդին ծեղմ, քաղցր կամ խիստ բոյրերը, որոնք մինչեւ իր ուղեղը կ'ելլային և զայն անուշ հմայքով մը կը թմրեցնէին։

Մինչ կը քալէր, աւելի արագ, անհամբերութեան թափով մը ոտքը գետինը զարնելով, և ոլորելով իր երկար սեւ պեխերը՝ որոնք դէմքին ճերմակութիւնը կը կարէին։

Իր գորշ գլխարկին տակ — որուն փետուր մը կը պակսէր — կայտառ հրացանաղօրի մը կը նմանէր՝ որ դէպի բաղդը կը վազէ։

Ցանկարծ կեցաւ. անտառակի մը առջեւը հասած էր. այս անտառակը քլէմաթիտէ և այծատերեւներէ չինուած կէս մութ բոյնի մը կը նմանէր, ծաղիկներու և խոտերու խառնիխուռթութեան տակ կէս-ոլոր, կէս-մութ, աչխարհիկի մը զարդասենեակին պէս։

Զարդասենեակի՞ մը պէս։

Արդարեւ, այո. զարդասենեակ մըն էր, և ապաստակներ վէպերուն մէջ յիշուած դիցուհի մը, կը քնանար դալբիքէ նստարանին վրայ։

Աղուոր վէ՛պ մը՝ զինուորի մը համար։

Դիցուհին հիանալի արարած մըն էր. ճեպ-ճերմակ գոյնով, հրաշալի չէկ մազերով — այն չէկ գոյնը, որ կատարեալը, խենդեցնողն է — ճոխ կուրծքով, ազնուական ձեռուքներով և տղի ոտքերով։

Այս աներեւակայելի տեսարանին առջեւ չփոթած, ճամբորդը հիացումով մրմնջեց.

— Մեսիչիսի խարտեաշ Վէնիւսը!

Եւ սքանչացած սկսաւ զայն դիտել, առանց համարձակելու անցնիլ և ո՛չ ալ ետ դառնալ, եկած տեղը։

Դիցուհին մատներուն տակի գիրքը, սահելով, խիճին վրայ ինկաւ, ոբուն ազմուկէն արթնցաւ աղջիկը։

Տեսնելով օտարականը, որ, հիացիկ ակնարկներ կ'ուղղէր իրեն, ճիչ մը արձակեց և արագօրէն ինքզինքը ժողվեց։

Աղջիկը, չէկ մազերով դիցուհին, կը դողար, և աչքովը կը չափէր սա զինքը դիտող պաղարիւն յանդուգնը։

Տղան յաքգանօք խոնարհելով.

— Ներեցէք օրիորդ, ըսաւ, ձկը ա-

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 2

ՀԱՆԳԻՒ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԱՌԱՍՔԻՆ ՄԱՍ

Ա.

— Խաղաղութիւնը հաստատուեցաւ, ես սենեակս կ'ելլամ կոր։

— Ես ալ սանկ մէյ մը պտիտ։

Գնդապետը իր ծխամորճը վառեց և պտտանիւ բազրիքէն վար իջնել սկսաւ՝ քիթին տակէն մրմրալով.

— Պէտք է գիտնալ որ, այս ամէնքը կը փոխուի։

Եւ, մրմրալով մինչեւ, աչքերը կէս մը կը գոցէր դուարթութեամբ՝ յաղողութեան մը հեռանկարովը։

Ծանր քայլերով, աշակողմի դալարուտ և վարդազարդ անցքէն անցաւ ու ծառի մը ետին անյայտ եղաւ.

— Նայէ՛, ըսաւ ծերուկը, ոգեւորուած։

— Նայեցայ արդէն... տեսայ, պատասխանեց Ֆերնանտ։

— Այո՛. աւելցուց Արիչիթա ինքնիրենը խօսելով, այո, գնդապետը թերահաւատ է... Ֆրանսացիի մը պէս որ...

Եւ տենդագին կերպով մը.

— Բայց դուն, հասկցար, անանկ չէ՞... Դժբաղդութիւնը մօտ է մեզի։

Արագ, երեք անգամ խաչակնքեց սպանիական ձեւով. և,

— Երթանք Աստուածամոր ոտքը իյնանք, ըսաւ,

Եւ Ֆերնանտը քաշեց, որ, գրաւուած, վախցած, անոր կը հետեւէր, միշտ խաչակնքելով ճակտին, բերնին և սիրտին վրայէն. և ջերմեռանդօրէն պաշտելով բթամատին եղունգը։

Ք.

Ընդարձակ պարտէզին ծայրը գըտնուած խրամատէն ցատքելով, բարձրահասակ, յանդուգն երեւոյթով երիտասարդ մը պարտէզ մտած էր։

Մարդու մը պէս՝ որ կը ճանչնայ տեղը, առանց վարանումի կը քալէր

Որքան հաճոյքով կ'ըմպէին սոյն տուրքերը, «Հայրիկ, կ'ըսէր մէկը, մեր Եւրոպայի մէջ խմած ջուրէն ու կաթէն շատ հոտով է այս տուրքը։

Երբ մէկ կողմանէ սեղանակիցները իրենց գաւուրքը կ'առնէին, միւս կողմանէ խումբ խումբ կը հանէին ուրիշ զբօսաշրջիկներ իրենց ընտանեօք ու զաւակներով. զարմանալի էր տեսնել հոն, Եւրոպացի աղջիկներ, որոնք խումբ խումբ պար բռնած, հանդարտ և անտարբեր զիրենք պատող բազմութեան, որ վերջին ծայր քաղաքավար կերպով հեռուէն կը դիտէր, ուզածնուն պէս, իրենց քմահաճոյքին համեմատ բաւական ատեն պտոյտներ կատարեցին, հանդիսատեսներուն մեծ հաճոյք պատճառելով։ Մատաղշեներէն մին ալ, պարագլուխ իր խմբին, անուշ ժպիտով մատեցաւ և գրպանի թերթակը բանալով, կարդաց յստակ թուրքերէնով՝ «Հաճի Իպրահիմ աղա պիրէ պիրէր գատէհատ գարագուլագ սուլթ հիմմէթ էաէճէքսինիզ»։— Բէք էյի գըզըմ, պաշ իսթիւնէ, ըսելով իսկոյն ջուրերն հրամցուեցան։

Ժամու մը չափ նստեցէն, ու ամենայն ազնուութեամբ վարուելէն յետոյ, 100էն աւելի զբօսաշրջիկները, մեկնեցան մեծ շուկան պտտելու ու չնորհակալ ըլլալով հաճի Իպրահիմ աղայէն և կրկին տեսութիւն մաղթելով։

Որքան զարմացանք, երբ տեսանք մեր հաճի Իպրահիմ աղային սա վեհանձնութիւնը. զբօսաշրջիկները գինէն աւելի վճարել ուզեցին, սակայն մեր քէպապճի հաճին, չընդունեց, և սովորական գնովը վճարել խնդրեց, այն է, չիլը քսանական փարայէն, ջուրը հինգ փարայէն և խաՀվէն տասնական փարայէն։ Բոլոր զբօսաշրջիկները զարմանքով դիտեցին հաճի Իպրահիմ աղային այս վեհանձնական ընթացքը։

* * *

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓԻՐԻԿԷԻ ԳՈՐԾԵՐԸ. — «Թան»ի մէջ կը կարդանք։ Երբ տասնը հինգ օր առաջ, Պօէր պետերը մեկնեցան Բրէթօրիաէն, մենք չուզեցինք հաւատալ թէ հաղտութիւնը ապահովաբար պիտի կնքուի և կամ բանակցութիւնները յաջող ելք մը չպիտի ունենան։ Մենք միայն սա գաղափարը յայտնեցինք թէ վերոյիշեալ պետերը ուրիշ բան չեն եթէ ոչ, Պօէր ազգին փոխանորդները, և, հետեւաբար, խաղաղութեան վերահաստատումը պատերազմիկ Պօէրներու խմբակներէն կախում ունի։

Իրողութիւնը իրաւունք տուաւ այս կարծիքներուն։ Արդարեւ Հարաւային Ափրիկէէն հասած հեռագիրները կը հաստատեն թէ՝ Պօէրները, ամենայն լրջութեամբ և ամենայն պատուաւորութեամբ կը խորհրդակցին հաղտութեան պայմաններուն վրայ։

Որքան որ հաւատք ընծայել պէտք չէ այն աղմուկներուն, որոնցմէ Անգլիացիները այնպէս կը հեռեւցնեն թէ զօրավար Տէվէդ պատրաստ է անմիջապէս անձնատուր ըլլալու, նոյնքան ալ կարեւորութիւն տալու չէ Պօէրներուն խորհրդացութեան մեթոտին նըկատմամբ ըսուած ու գրուածին։ Ուրեմն ընդունիլ պէտք չէ ինչ որ ենթադրական է։ Ցառաջիկայ մայիս 15ին (Հ. Ե.) է որ բանակցութիւնները պիտի սկսին կատարուիլ։ Եւ ներելի է հաւատալ Պօէր պետերուն մէկմէկու գաղափարը հասկնալուհամար գործ դրուած միջոցներուն նկատմամբ հասած լուրերուն։ Արդարեւ՝ այդ միջոցները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ Պօէր, կառավարական դրութեան գործադրումը։ Երկու հանրապետութեան ֆօմանդներուն այցելութիւն տուող Պօէր պետերը նախկին գործադրիչ յանձնախումբը կը կազմեն։ Թրանսվալի վարչութեան 67 և Օրանժի կառավարական կանոնագրերին 38 և 40 յօդուածներուն տրամադրութեանցը համաձայն՝ պատերազմի և խաղաղութեան ամենակարեւոր խնդիրներուն մէջ վերջին խօսքը ժողովրդական ժողովին կը պատկանի։ Այն պատուիրակները, զոր զօմանտոները ընտրելու վրայ են և որոնք 15 մայիսին Ֆոնթէնիկին համաժողովին անդամները պիտի ըլլան՝ յիշեալ ժողովատի ժողովը կը կազմեն։ Պօէր պետերը ներկայ պիտի գտնուին վիճաբանութեանց, բայց քուէ չպիտի տան. որով պատերազմէն առաջ պաշտօն ունեցող գործադրիչ յանձնաժողովին անդամներուն դերը կատարած պիտի ըլլան։ Երեք տարուան պատերազմէն վերջ դեռ կանոնաւոր կառավարութեան տեւական ըլլալը, այս անբռնաբարելի յարգանքը օրէնքին հանդէպ, այս կանոնաւոր վիճաբանութիւնները՝ այս լուրջ և հանդարտ ընտրութիւնները զինեալ ժողովուրդի մը և ցրուեալ բանակի մը մէջ՝ իրենց մայրաքաղաքները կորուսած և թշնամւոյն կողմէ գրաւուած երկու հանրապետութիւններու մէջ. ահա սքանչացումի և հիացումի նիւթեր։ Պօէրները անկախօրէն պատերազմեցան, անկախօրէն ալ կը բանակցին, և ինչ որ այ ըլլան հաղտութեան պայմանները թէ ընդունելի և կամ անընդունելի, անոնք միշտ անկախ եղած պիտի ըլլան։ Այդ ամէնը պէտք է մտածել տան Անգլիացիներուն թէ՝ Պօէր գօմանտոները Քրոմվէլի բանակները ելեկտրականացնող միւնոյն զգացումը ունեցած են, այն զգացումը զոր Քրոմվէլի բանակները Վաշինկթոնի բանակներուն փոխանցեցին։ Երեք տարիին մէջ երեք անգամ ծերունի ազնուական Անգլիան ականատես եղած է այդ զգացումին իրեն դէմ ելնելուն, նախ բուն իսկ իրեն հողին մէջ (Քրոմվէլ), ապա Ամերիկայի և ամէնէն վերջն ալ Ափրիկէի մէջ։

Բարեբաղդաբար կ'երեւի թէ Անգլիա վերջին անգամ օգտուած է պատմութեան դասերէն։ Դեռ ամիս մը չկայ որ Զէմպրլէյն և իր արքանեակները՝ մինչեւ իսկ Մալըզպրի կը յայտնէին թէ «Պօէրները անոյշան անձնատուր պէտք է ըլլան բայց այժմ բոլոր ի գործ դրուելիք խաղերը մոռցուած են։

Մ. ԼՈՒՊԷԻ ՌՈՒՍԻՍ. ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ՄՐԱԳԻՐԸ.—Ֆրանսայի նախագահը՝ Մ. Լուպէն Ռուսիա տանող «Մոնգալմ» զրահաւորը՝ յառաջիկայ մայիս 20ին (Հ. Ե.) առաւօտուն Քրոնշթատ պիտի ժամանէ։ Ռուսական մայրաքաղաքը գտնուած 4 օրուան մէջոցին՝ հետեւեալ ծրագիրը ի գործ պիտի դրուի։

20 Մայիս.—Մ. Լուպէ Քրոնշթատի մէջ ցամաք պիտի ելնէ, և ընդունուելով Զարին և Զարուհիին կողմանէ Զարսքօէ Սէլօի պալատը առաջնորդող կառախումբը պիտի նստի իր հետեւորդներուն և ռուս վեհապետներուն հետ։ Թրէնին մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի։

21 Մայիս.—Մեծ զօրահանդէս։

22 Մայիս.—Բէթերսպուրգի նշանաւոր վայրերուն այցելութիւնը, Մ. Լուպէի կողմանէ Ֆրանսացի երեւելիներուն ընդունելութիւնը, երեկոյին թատերական չքեղ ներկայացում։

23 Մայիս.—Առաւօտուն՝ Մ. Լուպէ Զարսքօէ Սէլօ պալատէն Քրոնշթատ պիտի վերադառնայ Զարին և Զարուհիին հետ, և «Մոնգալմ»ի զրահաւորին մէջ՝ ի պատիւ ռուս վեհապետներուն, շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տայ։ Երեկոյին վերադարձ դէպի Ֆրանսա։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Այս միջոցիս կրկնակի չփոթիւններ ծագած են թէ Բէ-Զի-Լի նահանգին հարաւային մասին մէջ, և թէ Հարաւային Չինաստանի մէջ։ Բէքինէն քաշուած հեռագիրներու նայելով՝ հիւսիսային կողմը՝ Զէնկ-Բինկի մէջ ծագած չփոթութիւնները ծանր հանգամանք մը ունին, որովհետեւ կաթոլիկներուն տրուելիք ծանր տուգանքներուն գանձման պայմաններէն ծագում առած են։ Ֆրանսական դեսպանատունը իմանալով ֆրանսական քահանայի մը սպանումը՝ անմիջապէս քարտուղար մը ղրկեր է պէտք եղած քննութիւնները կատարելու համար։ Իսկ հարաւային նահանգներուն մէջ՝ մասնաւորաբար Քուանկ-Սիի և Հու-Նունի մէջ ծագած չփոթութիւնները՝ ինչպէս գրեցինք երէկ, աւելի ծանր կացութեան մը կը մատնեն, քանի որ՝ եթէ տրուած լուրերը ստոյգ են, միմիայն՝ այս վերջի քաղաքին մէջ 20 քրիստոնեայ սպանուեր են։

ԿՈՄՍ ՎԱՅՏԷՐՋԷ ԵՒ ԾԱՑՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.— Դեր-մարաֆատ Վալտերզէ՝ Մագդէբոյ Տրէզտ քաղաքէն անցած պահուն, «Մոնիթէօր տը Տրէզտ» թերթին տնօրէնին՝ ծայրագոյն արեւելքի կացութեան վրայ խօսելով, գաղափարները յայտնած է։ «Տնտեսական եղելութիւններուն զօրութիւնը Ռուսիոյ համար Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ձեռնարկուած գործ մը կատարին հասցնելու պէտքը՝ այդ պետութեան հետ ունեցած մեր բարեկամական յարաբերութիւններուն պահպանմանը կարեւոր պայմանը կը կազմէ։ Անգլեւճարոնական դաշնակցութիւնը կը հաստատէ թէ կացութիւնը լուրջ է Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։

«Ճարոնի մէջ ընդհանուր կարծիքը սա է թէ Ռուսիոյ հետ պատերազմը անխուսափելի է։ Չինաստանի եւրոպական զօրաց ընդհանուր հրամանատարութեան պաշտօնը վարած միջոցիս Կրցայ համոզուիլ թէ Ճարոնի բանակները զինուորական ընտիր կրթութիւն ստացած են։ Ռուսիոյ Ծայրագոյն Արեւելքի ծովային նահանգներէն մի քանին կրնան յարձակելի նկատուիլ, բայց այս կացութիւնը չատ չպիտի տեւէ, որովհետեւ Ռուսները հետզհետէ կը շատցնեն իրենց ծովային ուժերը։ Գալով Գերմանիոյ, ուրախ եմ որ իմ երկրիս և Մ. Նահանգաց շահերը միեւնոյն են Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։»

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎԷՆԷՑՈՒԷԼԱԻ ՄԷՋ — Վէնէցուէլլայի կանոնաւոր զինուորները յաղթուած ըլլալով՝ 2750 ապըստամբներ գրաւած են Քիւմանայի քաղաքը։ Կացութիւնը խիստ ծանր է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Վաշինկթոնի Ֆրանսական դեսպան Մ. Քանպոն, և դեսպանատան դիւանապետ Մ. Պոէվէ, յանուն «Կոլուա» զրահաւորին սպաներուն, Մ. Ռուզվէլթը հրաւիրեցին հացկերոյթի մը, որ այդ զրահաւորին մէջ պիտի տրուի։ Նախագահը փութկոտութեամբ ընդուներ է այդ հրաւէրը։

«Կոլուա»ն աւելի Պալթիմորի նաւահանգիստը դիւրութեամբ կրնայ մտնել, հետեւաբար, հաւանական է որ, այդ քաղաքին մէջ ցամաք հանէ — և ոչ թէ Նիւ-Յորքի մէջ — այն պատուիրակութիւնը՝ որ Ֆրանսան պիտի ներկայացնէ զօրավար Ռոշամպոյի յիշատակին կատարուելիք հանդէսներու միջոցին։

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԴՐԲՍԴԸ. — Լոնտրայէն նոր մանրամասնութիւններ կը տրուին Ատլանտեան դրբսդին կազմակերպութեանը մասին։ Մ. Բերբանդ Մորկան՝ 5000 առանձնաշնորհեալ 50000 ալ պարզ բաժնեթուղթեր կը ստանայ դրբսդը հիմնած ըլլալուն համար։ Գալով Վայթ Սթար Լայն ընկերութեան իր բոլոր ունեցածը ծախելու համար 225 միլիոն ֆրանգի գումարը կը ստանայ որոնց երեք չորրորդը հնչուն դրամէ և մնացածը բաժնեթուղթէ պիտի բաղկանայ։

Լէյլանտ Լայնը 40 միլիոն ֆրանգի և Տոմինիոն Լայնն ալ 30 միլիոնի կը գնուի։ Իսկ Ամերիկան Լայն՝ և Ատլանդիք Թրանսբոր Քոմբանի ընկերութիւնները իրենց նախկին բաժնեթուղթերուն տեղ նոր ընկերութեան բաժնեթուղթերը պիտի ստանան։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՂՊԱՏԻ ԴՐԲՍԴԸ ՄՆԱՆԿԱՆԱԼՈՒ ՎՐԱՑ.— Առաջին տարին 430 միլիոն չանող ամերիկեան պողպատի հռչակաւոր դրբսդը վճարումները դադրեցնելու վրայ է։ Ֆիլատէլֆիոյ համալսարանին տնտեսագիտութեան դասատու Մ. Մատ, անցեալ օր, ի ներկայութեան խումբ մը դրամատէրերու ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ սէնտիքան 875 միլիոնի գնայ մը ունենալուն, հարկ է որ կամ վճարումները դադրեցնէ, և կամ նոր բաժնեթուղթեր հանելով՝ չան բաժնելու գաղափարը յետաձգէ։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Սանիյէ միթէմաեիզի ատիճան տրուեցաւ կրթական նախարարութեան էվզնէտար Էվլի էֆէնտիի, և Տէֆթէրը Խազանիի սէնէտներու ընդհանուր վարչութեան գլաւառներու բանին Ա. հիւղի Ա. քարտուղար Նասուհի պէյի։

* * *

Տէպրէի կառավարիչ և հրամանատար անուանուեցաւ Միրլիվա Իպրահիմ փաշա՝ վերապահելով իր կապակցութիւնը Ալասոնիայի Լիվայինթ։

Պիթլիսի Մալազկիրտ գաւառակին գաիմմագամ անուանուեցաւ, Նուսէյպինի գաիմմագամութենէն հրաժարեալ Մահմուտ Հիւսամէտտին էֆէնտի։

Հաճըն գաւառակի գաիմմագամի օգնական անուանուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց սենեկին քարտուղարներէն Մէհմէտ էմին պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան չնորհուեցաւ Կրթական Նախարարութեան թղթակցութեանց սենեկին Ա. միւմէյեիզ Բէյնիս պէյի և Օսմ. Պանքային էմրինէի մասնաճիւղի տնօրէնին։

Դ. կարգի Օսմանիյէ յիշեալ մասնաճիւղի Բ. տնօրէն Շնորհքեան էֆ.ի։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ. — Ցունաստանի Երկիրս թագաւորը, հեռագիրով չնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, Ն. Կայս. Վեհափառութեան կողմէ իրեն ուղղուած չնորհաւորական հեռագիրին համար։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.— Տէֆթէրխանէի վերատեսչութիւնը նկատելով որ կալուածներու և հողերու «ֆէրաղ»ի ու «ինթիքալ»ի գործողութեանց արտօն ելթիւնը անպատճառ դիզուած տուրքերուն գանձումէն եաքը կ'ըլլայ ինչ որ կալուածատէրերուն դժուարութիւն կը պատճառէ, գրած էր ձեռնհաս պաշտօնարանին որ, այդ գործողութեան տեղ աւելի յարմար դրութիւն մը ընդունուի։ Պետական Խորհուրդը, նկատելով որ կայս. Իրատէ մը հրամայած է ջնջել այն դրութիւնը, որով կալուածի մը համար սահմանուած արժէքը եթէ չատ նկատուի, անոր դիզուած տուրքերը չի գանձուի և որոշեալ ժամանակին միայն գանձուելուն հոգ տարուի։ Այդ որոշումը Մեծ-Եպարքարանին կողմէ հաղորդուած էր ելմտական նախարարութեան։ Ատոր վրայ նոյն նախարարութիւնը կարգ մը բացատրութիւններ ուղած ըլլալով՝ Մեծ-Եպարքարանը նոր պաշտօնագիր մը ուղղեց, որուն պարունակութիւնը հեռագրով հաղորդուեցաւ գաւառները։ Եպարքարանական այդ պաշտօնագրին մէջ հրամայուած է որ «ֆէրաղ»ի ու «ինթիքալ»ի գործողութիւնները կալուածական դիզուած տուրքերը գանձուելէն եաքը կատարուին. եթէ ատոնց մէջ գանուի այն տեսակ կալուած մը, որուն արժէքը աւելի զրուած ըլլայ. բուն արժէքին և արձանագրուած արժէքին միջեւ եղած տարբերութեան վերաբերեալ տուրքը, իբրեւ աւանդ գանձուի, եւ քննութիւն կատարուելէ եաքը այդ գումարը վերադարձուի։ Պաշտօնագիրը կը ծանուցանէ թէ արժէքի փոփոխութեան խնդրագիրներուն համար, մէկ ամիս պայմանաժամ որոշուած է, որով եթէ այդ պայմանաժամին մէջ կալուածատէրը օրինական կերպով դիմում չընէ։ իր յանձնած դրամը եա առնելու իրաւունք չի կրնար ունենալ։ Ջեռնհաս պաշտօնարանն ալ պարտաւոր է, այդ նպատակով տրուած աղերսագիրները մինչեւ վեց ամիս քննել ու որոշում մը տալ. եթէ այդ առթիւ յապաղում մը գործուի, պատճառ եղող պաշտօնեաները պատասխանատու պիտի ճանչցուին եւ իբրեւ աւանդ ձգուած դրամները, եթէ մինչեւ վեց ամիս գործողութիւնները կատարուած չըլլան, եա պիտի տրուին։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ. — Ֆրանսական դեսպանը և դեսպանուհին, չորեքշաբթի օր, հացկերոյթ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ դեսպանները. Գարատաղի, Պելճիգայի, Հոլանտայի, Ամերիկայի, Ռումանիոյ դրդիչակատարները և այլ բարձրատիճան անձեր։

—Պուլկարիոյ իշխանական գործակատարը և իր տիկինը, նոյն օրը, հացկերոյթի մը տուին, որուն ներկայ էին Էկզարքին յոբելեանին առթիւ եկող պատգամաւորները։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ ԷԿԶԱՐՔԸ երէկ առտու նախագահեց Շիշլիի պուլկար նորաչէն հիւանդանոցին բացման հանդէսին, որուն ներկայ էին Պոլիս գտնուող բոլոր մետրոպոլիտները և պատուիրակութիւնները։

Վեհ. Սուլթանը իր կողմէ մարէշալ Շաքիր բաշան զրկած էր. ներկայ էր նաեւ քաղաքապետ Բրտվան բաշա։

Վեհ. Կայսեր հրամանով, զինուորական նուագախումբ մը ընտիր կտորներ նուագեց։

Կրօնական արարողութենէն վերջ, շքաեղան մը տրուեցաւ, ուր բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Կայսեր, Ֆերտինանտ իշխանին և Էկզարքին կենացը։

Էկզարքը հիւանդանոցին հիմնադիր Էօլօժի Ժորժիէֆի յիշատակին ճառ մը խօսեցաւ։

Արարողութենէն եաք, ներկայ Պուլկարները ընդունուեցան Բերա-Բալատի մէջ, ուր 100 սպասով ճոխ ճաշ մը տրուեցաւ ի պատիւ Էկզարքին։

Հիւանդանոցը 100 անկողին կը պարունակէ և 300,000 ֆր.ի արժէք է։

ԱՀՌԵԼԻ ՀՐԴԵՀ ՄԸ աւերած է Եգիպտոսի Միտ-կամր քաղաքը։ Այս հրդեհը երկու օր տեւած է անընդհատ, լափելով ամբողջ քաղաքին կէսը և 6 հազար հոգի ալ անոգ և անքնակ ձգելով։ Հրդեհը կը շարունակուի։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԹԵԼ.—Կայս. հրամանով Ճիտէի և Թաթէի մէջ հեռագրական թելեր պիտի հաստատուին և յատուկ հեռագրատուներ ալ շինել տալու համար հարկ եղած գումարը պիտի ղրկուի։

ՊԵՏԱԿԱՆ ժողովին որոշումով, 100 զրչ.է վար եղող հանգստեան թոշակի ընկալագիրներուն Դրոշմաթուղթ չպիտի փակցուի։

ԲԱՄՊԱԿի ԳԻՆԸ 5 բունթօյի բարձրացում մը կրեց։

ԺԱՆՏԱՅՏ. — Երեքշաբթի օր Եգիպտոսի մէջ ո՛չ մէկ դէպք։

ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. — Գարահիսարի մէջ կէսօրի Զատէ էմին անունով մէկը, գորգաշինութեան յատուկ թել պատրաստելու համար գործարան մը պիտի հաստատէ, և այս առթիւ Եւրոպայէն գալիք մեքենաները մաքսատուրքէ ազատ պիտի ըլլան։

ԱՊՈՍՈՒԼԱՀ ՇԱՒԻՐ էֆ. երբեմնի մեծ-եպարքոս, առջի գիշեր մեռաւ Գալատայի իրատապարանքին մէջ։ Ապուլլահ Շաքիր էֆ. ո՛չ միայն ծանօթ էր իբր կարող պաշտօնեայ, այլ նաեւ իբրեւ բանաստեղծ՝ անուն մը ունէր գրական գրականութեան մէջ։

ԲԱԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ վերատեսչութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ իբր թաշտէլէնի ջուր ծախուած և «Ափրիֆ» անունով կնքուած չիշերը խարդախուած են։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին համար հանգանակուած գումարը 50,107.665 ղրուշի հասած է։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Երեք թրքուհիներ Այիշէ, Պէհիճէ և Խատիճէ հանըմ անունով, մենաշնորհ խնդրած են, Թախիանոսի լիճը ցամքեցնելով մշակելի հողի վերածելու համար։

ԽԱՒԵՒԱՆԵՐ.— Մեծ շուկայի լուսայատակներէն Անասթաս և Սթավրի, շատ մը մարդոց դրամները կորզելով, անյայտ եղած են ու ոստիկանութիւնը կը փնտռէ զանոնք.

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ. — Էնկիւրիէն 23 թուականով կը հեռագրեն.— «Գիւղախումբի կեդրոն Գարա Շարվէի մէջ հրդեհ ծագելով 300ի մօտ տուներ այրեցան։ Հրդեհին ծագման պատճառները անծանօթ են տակաւին։ Հարցքննութիւններ կը կատարուին։ Կուսակալութեան մէջ հանգանակիչ յանձնաժողով մը ալ կազմուեցաւ։ Այս մեծ հրդեհին պատճառած վնասին քանակը ճշդուած չէ տակաւին։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ դեսպանը Իշխան Մավրոքորտաթօ այս շաբթու, կ'ըսէ «Սապահ», Վիէննայի ճամբով Բարիզ պիտի երթայ արձակուրդով։ Ցոյն թերթի մը ըսածին նայելով յիշեալը Վիէննա պիտի երթայ անձնական գործերու կարգադրութեան համար։

Պ. ԵՒ Տիկին ՍԷԼԻԷՌ, Ֆրանսացի ծանօթ ընտանիքը՝ որ Կ.Պոլիս կը գտնուի այս օրերս, Կայս. մասնաւոր արտօնութեամբ այցելեց, Արքունի Գանձարանը, Տօլմա Պահճէի և Պէյլերպէյիի Կայս. ծովեզերեայ ապարանքները։

ՌՈՒԲԷՆ ԷՖ. ԴՈՒՐՈՒՄՃԵԱՆի անձնասպանութեան վրայ, զոր երէկ գրած էինք, հետեւեալ մանրամասնութիւնները հաղորդած են մեզ. — Առնուած տեղեկութիւններէն հասկցուեցաւ որ, Ռուբէն էֆ. սակարանին մէջ պէյէ խաղալուն հետեւանքով մզուեր է այս ոճիրին։ Ռուբէն էֆ. ասկէ տարի մը առաջ Սակարանին մէջ թրանսվալի արժէթուղթերուն վրայ խաղալով բաւական մը կը վատակի։ Ու տեսնելով որ աքանչելի՛ է մէկ երկու վայրկեանի մէջ քանի մը հարիւր ոսկի մէկէն վատակիլ, բոլորովին աւելորդ կը սկսի նկատել գիշեր ցորեկ թուղթերով, կանոնագիրքերով զբաղիլ։ Այնուհետեւ կը սկսի ընդարձակել իր Սակարանի գործերը, խելքը միտքը պէյէրէին կ'ուտայ։ Բայց սկիզբները իրեն ժպտող բաղդը երես կը դարձնէ ու վերջին ամիսները մանաւանդ, Ռուբէն էֆ. վնասէ վնաս կը գլտորի ամէն օր։ Խեղճը վերջապէս մտածելով որ ալ երբե՛ք պիտի չկրնայ ձեռք անցնել դրամները, կնոջը գոհարեղէնները, որոնք քանի մը ամսուան մէջ ելած էին իրմէ, կ'որոշէ վերջացնել կեանքը։ Անձնասպանը առջի առտու, ժամը տասնին կ'ելլէ անկողնէն, նամակ մը կը գրէ ու կը հագուի։ Ժամացոյցը եւ ծոցի թուղթերը սենեակը կը ձգէ, և կ'երթայ դերեզմանատուն որուն դուռը գոց է եղեր։ Ռուբէն էֆ. պահապանը կը կանչէ եւ կ'ըսէ թէ կնոջը գերեզմանին վրայ աղօթելու եկած է։ Պահապանը դուռը կը բանայ։ Ռուբէն էֆ. կը գտնէ կնոջը գերեզմանը, քիչ մը ատեն անոր վրայ ինկած կու լայ։ Յետոյ, որպէս զի հեռացնէ քովէն պահապանը, կը խնդրէ անկից որ երթայ քիչ մը ջուր բերէ։ Պահապանը հազիւ հեռացած, Ռուբէն էֆ. ռէվոլվէրը կը պարպէ բերանին մէջ ու անշունչ կը փռուի։

ՈՃԻՐ.—Երէկ իրիկուն ժամը 9ին Ֆաթիհի մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Պոնտացի Մէհմէտ էֆ. և ընկերը Քեսազիմ էֆ. երբ կ'երթային, դէմերնին ելաւ Մուհարրէմ էֆ. անունով մէկը որ թշնամութիւն ունէր անոնց հետ։ Բանավէճէ մը եաք, Քեսազիմ էֆ. գաւազանի հարուած մը իջեցուց Մուհարրէմ էֆ.ի գլխուն, որ դանակով մը Մէհմէտ էֆ.ին ծանրապէս վիրաւորեց. դանի մը տեղէ։ Վիրաւորը ծանր է և ոճրագործը ձերբակալուած։

ԱԼԹՕ-ՄԷՐՄԷՐՈՒ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՊԱՏԿԵՐԸ

ԵՒ

ՅՈՒՆԱՅ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Երէկ գրած էինք այն տարօրինակ հրաշագործութիւնները, որոնք կը վերագրուէին Ալթօ Մէրմէրի Ցունաց եկեղեցւոյն Աստուածածնայ պատկերին։ Արդէն այս հրաշագործութեան լուրը այնչափ տարածուած էր ամէն կողմ որ, Ցունաց Ս. Պատրիարքը իր փոխանորդը և մետրապոլիտներու ժողովին քարտուղարը, առջի օր յիշեալ եկեղեցին ղրկեց, քննութիւն մը բանալու և ստոյգ եղելութիւնը հաստատելու համար։

Քննութեան արդիւնքէն յայտնի եղաւ որ, սխալ է այն տարաձայնութիւնը թէ, Աստուածածնայ պատկերը հիւանդները կը ծեծէ և հարուածներ կու տայ անոնց. ատանկ բան չկայ։ Ցունաց Պատրիարքարանը այս ճշմարտութիւնը պաշտօնապէս հրատարակելու տուաւ երէկի Ցոյն թերթերուն մէջ աւելցնելով նաեւ թէ, այս կարգի տարաձայնութիւնները վերապահութեամբ միայն պէտք է ընդունիլ։

Այս պաշտօնական յայտարարութենէն ետք, եթէ կ'ուզեն մերիններն ալ, դրամ ծախսելով, յոգնելով, տառապելով թող ուխտի երթան մինչեւ Ալթը Մէրմէր։

ՀՆԱԳՈՅՆ ԱՅԱԶՄԱՅԻ ՄԸ ԳԻՒՂԸ ԼԱՆԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ալթը Մէրմէրի՝ յոյն եկեղեցւոյն Աստուածածնայ պատկերին՝ յեղակարծօրէն ստացած բժշկագործ զօրութեան վրայ ա՛յնքան չափազանցօրէն խօսուելէ ետքը, անաւարիկ ո՛չ նուազ վաւերական հնութիւն մը ունեցող Այազմայի մը գիւղը տեղի կ'ունենայ Լանկայի Քեաթիպ Գասբէ փողոցը։

Իշլէմէնի Գաբրիէլ աղա, ժամանակէ մը ի վեր՝ իր նոր գնած տունը մաքրելու զբաղած ըլլալով, առջի օրը՝ յանկարծ, անակնկալ բարեդէպութիւնը կ'ունենայ նոյն տունին յատակը, քարակոփ նկուղ մը գտնելու. բայց զարմանալին այն է որ, Գաբրիէլ աղա քիչ մըն ալ յառաջ վարելով իր հետախուզութիւնը, ստորերկրեայ նկուղին մէկ կողմը՝ երկրորդ սանդուխի մը վերին աստիճանները կը նշմարէ, և այսպէս կրկին սանդուխին մնացեալ աստիճանները ալ մաքրելով՝ հոն կուտակուող հողակոյտն, վերջնապէս ինքզինքը կը գտնէ ստորերկրեայ բաւական ընդարձակ, քառակուսի և հոյչէն սենեակի մը դրան առջեւ։ Գաբրիէլ աղա՝ փութով անհետացընելով զինքը շրջապատող ապշանքն ու զարմանքը, իրօք կը տեսնէ որ, ճիշդ յունական այազմայի մը հեաքրքրական գիւտն ըրած է ինքը, որուն համբաւն ու լուրը — արագութեամբ անթել հեռագրին հնարիչին նախանձը չարժէլու չափ— արագութեամբ կը տարածուի ամէնուրեք։

Եւ զարմանալի չէր անչուշտ որ, հաւատաւորներ, մեծաւ մասամբ յոյն կիներ և տղիկներ, նորագիւտ «Այազմա»ին յայտնութեան լուրը առնելով ընդ փոյթ վազելով եկած էին նախընթաց Դշ.օր՝Գաբրիէլ աղայի նոյն «արսա»ն, հոն՝ աղօթելու, ուխտելու և լուացուելով սրբուելու համար անուշ, չի մոռնալով մանաւանդ անթիւ մոմեր վառելու նոյն չափազանց խոնաւ նըկուղին մէջ։

Եւ իրօք, նորայայտ Այազման՝ քառակուսի փոքրիկ պահարանի մը երեւոյթը ունի. անոր այցելուները՝ առաջին ակնարկով մը, դէպ ի ձախ՝ պիտի նշմարեն պատին մէջ վայելչօրէն փորուած ու քանդակուած խաչ մը, որուն անմիջապէս տակը՝ հոյչէն և ամրակուռ ջրոր մը կայ կառուցուած, որուն արաքին բերանն ալ սառնագիւ բոլորաձեւ և մարմարաչէն վայելչութիւն մը ունի, ուրկէ շատ դիւրաւ կարելի է ձեռքով ջուր առնել, այնքան վճիտ և գրեթէ անուշ։

Ասկէ զատ՝ նոյն Այազմային մէջ գտնուած են մարմարիոնի մը վրայ քանդակուած յոյն սրբուհիի մը պատկերը։ հանդերձ յունական գրերով, և ուրիշ քարաշէն խաչ մը և գիրք մըն ալ — կ'ըսեն— բոլորովին փտած և մաչած։

Գաբրիէլ աղայի յայտնութիւնը այս առթիւ, որքան որ անակնկալելի բարեբաղդութիւն մը համարուի, միւս կողմէ ալ՝ մէկ երկու օրէ ի վեր անթիւ անհամար կարգ մը անձերու տարակայծուցիչ այցելութիւնը այդ Այազմային, բաւական նեղացուցիչ ձանձրոյթ մըն է իրեն համար, մանաւանդ յոյն կղերիները։ ՄԻՐՕ

ԱԶԴ

Ի հանգիստ հոգւոյ ննջեցելոյ և յարեւշատութիւն կենդանեաց այնոցիկ որք սատարած են Ս. Եկեղեցւոյս և երկսեռ վարժարանիս կառուցման, վերաշինութեան և նորոգութեան, Գերաշնորհ Տ. Բարթողիմէոս Արքեպիսկոպոս Զամչեան հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյն մէջ յառաջիկայ աշխարհամատեան կիւրակէին։

Զայս ի գիտութիւն կը ծանուցանեմք բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի գիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Կ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Մ. ԷՖԷՍԷՐՃԵԱՆ

25 ապրիլ 1902 Եէրի-Փաշա

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը յառաջիկայ կիրակի պիտի պատարագէ Խասգիւղի Ս. Մատիանոս եկեղեցւոյն մէջ։

—Գուլունեանի Թաղ. Խորհուրդը, երէկ առաւօտ նիստ գումարելով Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանի ատենապետութեամբ Ս. Պատրիարքին մէկ պաշտօնագրին համեմատ, երկրորդ Ատենապետի մը ընտրութիւնը կատարեց, մինչեւ որ Տէր-Ներսէսեան էֆ.ի Գուլունեանէ իսպառ Բերա փոխադրուիլը հաստատութիւն գտնէ, հետեւաբար Տէր-Ներսէսեան էֆ.ն այնթաղին առաջին ատենապետը մնալով հանդերձ, միաձայն հաւանութեամբ Բ. ատենապետ հռչակուեցաւ Նոյն խորհրդոյ անդամներէն Մուրատեան Յարութիւն էֆ.։

—Ս. Պատրիարքը յատուկ գրով մը իր հայրական օրհնութիւնը նուիրած է Տնտ. Խորհուրդին, որ պաշտօնապէս հաւաքական գրով մը շնորհաւորուած էր Ն. Սրբազնութիւնը Վեհ. Կայս. կողմէ անոր շնորհուած ականակուռ պատուանշանին առթիւ։

—Տիգրան էֆ. Տ.-Ներսէսեան, իր հեռն ունենալով Պալըքէսէրի առաջն. Տ. Թաթուլ վրդ.ը, երէկ Ներքին գործոց նախարարին հետ քառորդ ժամուչափ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

—Քէօսթէնէի ազգայինները, ուսման տեսչի մը հակողութեան ներքեւ վարժարան մը հաստատեր են։

—Բարիզի Հայոց բարեգործական ընկերութիւնը, երեկոյթ մը սարքելով ինպատ աղքատաց, 3,000 ֆրանքի զուտ գումար մը հաւաքեր է։

—Թէհրանի մէջ կազմուած Ազգ. կրթական խնամակալութեան ընկերութիւնը, առաջին անգամ թատերախաղ մը ներկայացուցեր է, ինպատ կրթական գործին, որմէ 25 ոսկի հասոյթ մը զոյացեր է։

—Աթէնքի մէջ բնակող ազգայինները, հայ մատուռ մը կանգնելու պատասխանութիւն կը տեսնեն։

—Վանայ Երամեան վարժարանի սաները՝ երեք ոսկի հանգանակելով իրենց մէջ, ղրկեր են Շամախի արկածելոց։

—Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին մէջ սարկաւագութեան բարձրացած երեք վանականներ, կուսաբ անապատ երթալով, տեղւոյն վանահայր Յովսէփ եպիսկոպոսէն քահանայ ձեռնադրուեր են՝ Մշոյ վիճակին գիւղերուն համար։

Այս նորընծայ քահանաները ուրիշ երկու նորընծայ քահանաներու հետ վերադարձեր են Մուշ, որոնց ընկերացեր է նաեւ Մշոյ Հայ-հոմէականաց առաջնորդ Ներսէս գերապայծառ Ճընոյեան։

—Վարագայ վանքին որբանոցին յատկացեալ երեք յարկով նոր շէնքը աւարտած ըլլալով, նոր հոգաբարձութիւնը ձեռնարկած է պարզօրէն կահաւորել զայն։ Սոյն որբանոցին մէջ պատսպարուած 95 որբերու վիճակը՝ նախորդ հոգաբարձութեան օրով Պատրիարքանէ ղրկուած նպաստը դադրելուն պատճառաւ, խանգարուած և անգոհացիչ կերպարանք մը առած ըլլալուն, տարի նորընտիր հոգաբարձութիւնը որոշած է, ամէն զանազանութիւն յանձն առնելով՝ անոնց թէ՛ սնունդը և թէ՛ կրթական ծրագիրը բարւոք վիճակի մը վերածել. մինչեւ դպրոցական տարեշրջանի լրանալը ամբողջապէս պահելով այդ որբերը նոյն որբանոցին մէջ։

—Մինչեւ ցարդ, Վանի մէջ, Սահակ վրդ. Բագրեւանդեանի եպիսկոպոսացման իբր ճամբու ծախք՝ 30 ոսկի հանգանակուած է եղեր։

—Պր. Ռ. Թունիբեկեանց՝ 2000 ռուպլի արժէքով կարեւոր հնութիւններ նուիրած է Էջմիածնայ Թանգարանին։

—Խառն Ժողովն և Ուսումն. Խորհուրդը հաւատիրուած են այսօր նիստ գումարել Դալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։

—Աղթամարայ Կաթ. Փոխ. Արքէպս. Վր. հեռագրաւ պատասխանած է Պատրիարքանի թէ, կրնապէս դատապարտուած Մելիքեան ընտանիքի վրայէն բանադրանքը վերցուած է։

—Լուր կը տրուի մեզի թէ՝ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանաները միշտ իրենց պաշտօնէն բացակայ կը գտնուին, չատ անգամ մէկ քահանայի վրայ ձգելով եկեղեցւոյ ամբողջ ժամերգութիւնը։

—Օրթագիւղի քարոզիչ Տ. Վահրամ եպիսկ. Եւս, գիւղին ուսուցիչ Տ. Սահակ քահանայէն ընկերակցութեամբ, Պուլկարաց Էկզարքարանը երթալով, ի դիմաց իր թաղին ազգայնոց, շնորհաւորեր է Էկզարքը՝ իր քանցեր հինգ ամեայ յոբելեանին առթիւ։

—Տրապիզոնի բարեկեան առաջնորդ Տ. Եղնիկ Ծ. վրդ. Պապաեանի նախաձեռնութեամբ, տեղւոյն ազգայինները փափաք յայտներ են պէտք եղած ծախքով քարաշէն նոր եկեղեցի մը շինել առաջնորդարանին կից գտնուած պարապ գետնին վրայ։ Մեր թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ Տրապիզոնցիք չատ գոհ են իրենց առաջնորդէն որ իր հոգեկան անթերի պարտականութիւններուն կը միացնէ կրթական ջերմ հոգածութիւն մը ալ։ Կը յուսանք ուրեմն թէ Տ. Եղնիկ վարդապետ առաջնորդութիւնը իր օգուտները պիտի ընծայէ տեղին եկեղեցասէր և կրթասէր ազգայիններուն։

— Երէկուան պաշտօնականներուն մէջ ուրախութեամբ ծանուցած էինք արդէն թէ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Ուլայի Բ. ատենանը շնորհել, ի վարձ իր բարւոք ծառայութեան, կայս. Անձ. գանձուն նախարար Վսեմ. Սագըզ Յովհաննէս էֆ.ի որդի՝ Սագըզ Արմենակ էֆ.ի, որ Մալիյեի թարգմանութեան և թղթակցութեան դիւանի Բ. Միւթէմայիզի պաշտօնը կը վարէ կատարեալ ձեռնհասութեամբ։

Մեր շնորհաւորութիւնները։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բաւական երկար դադարէ մը վերջ Պատրիարքարանի մէջ, նշանաւորները նորէն ծայր տալ սկսած են. սակայն որոշապէս կը տեսնուի որ, մեր երիտասարդներն ու երիտասարդուհիները չատ տրամադիր չեն զգար ինքզինքին, պատրաստուելու համար կեանքի ամենալաւ ընկերակցութեան։ Կ'ըսուի թէ չատերն ալ անպաշտօն կերպով կը նընչանուին, ինչ որ անտեղի բան մըն է, քանի որ Պատրիարքարանը, ամէն մարդու և ամէն դասակարգի համար դիւրամատչելի կանոններ ունի, ձրիէն բռնէ մինչեւ որչափ որ ուզուի։

Մեր ըսածը կը հաստատէ հետեւեալ ցուցակը, զոր Պատրիարքարանէն ղրկուած է մեզի հրատարակութեան համար.

ՄԱՐՏ 7 — ԱՊՐԻԼ 25

Սմբատ Տիգրան ձիւպէրեան, գրագիր, Պէպէրիս Մկրտիչ Մէլինովիչ. Թ. ատենան 100։ Իգնատիոս Կարապետ Պէօրէկեան, Յուլիանէ Ստեփան Փափազեան, Ժ. ատենան 50։ Մարտիրոս Ռուբէնեան, փայլածու Յարութիւնեան. միայն խաչագին։ Արթին Մարգիս Գաբիկեան, Մարգարիտ Յակոբ Պապիկեան, միայն խաչագին։ Յակոբ Վարդան Բարաղամեան, կազմրար, Մարիամ Եղիազեան. միայն խաչագին։ Երուանդ Սարգիսեան՝ երկաթագործ, Արշակուհի Գ. Գաբրիէլեան. միայն խաչագին։ Սիմոն Խաչիկեան՝ եաղմանի, Արշալոյս Շահինեան. միայն խաչագին։ Անթիմոս Յ. Թաշեան, ատրիպ, Աստղիկ Զէնոբ Նշանեան. միայն խաչագին։

Մեր մեծայարգ պաշտօնակից «Սուրհանդակ» պատուական լրագիրը, իր երէկուան թուով, ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ՝ «Մեր պաշտօնակիցները, այս օրերս ձայն ձայնի տուած՝ պայքար մը բացեր են «Սուրհանդակի»ի դէմ, բառ մը տող մը գտնելու և հասարակութեան հաւատացնելու համար թէ, մեր թերթը իր կոչման և նպատակին ծառայող թերթը չէ.... բայց մեր ըմբռնած կերպն է որ հասարակութիւնէն գնահատուեցաւ, փորձն ալ մէջ տեղն է, արդիւնքն ալ, այս պարագային իրենք պէտք է լռեն այլ ևս»։

Իրաւ, մենք ալ կը զարմանանք թէ ինչո՞ւ ամբողջ թերթերը միահամուռ կը պայքարին «Սուրհանդակ» պատուական լրագրին դէմ, երբ այնչափ բարիք կը կամենայ այն թերթը իր պաշտօնակիցներուն։ Այս պարագան մեզ ալ զարմանք կը պատճառէ և կը խնդրենք որ բացատրութիւն մը տայ մեր մեծայարգ պաշտօնակիցը։

Բայց «Սուրհանդակ» յաջողելու դաղտնիքը գտած ու գնահատուած է եղեր հասարակութենէն։ ուրեմն պէտք է որ լռութեամբ արհամարհէ նախանձորդ պաշտօնակիցներու պայքարը, քանի որ անոնք բնաւ չեն կրնար պակասեցնել իր ընթերցողներուն թիւն ու թերթին վարկը։

Զարմանալու չէ սակայն «Սուրհանդակ»ի դէմ ժողով միահամուռ պայքարին, պղտատու ծառը, անանկ չէ՞, քարառող չատ կ'ըլլայ՞.՞...։

— Երէկուան «Ծաղիկ»ին մէջ կը կարդանք.

Այս առտուան «Սուրհանդակ», մեր երէկուան թիւին մէջ հրատարակուած հատուածի մը առթիւ ելերը ըսեր է թէ, ինք առաջին օրէն կեսարիոյ Առաջնորդ Տրդատ եպիսկոպոսի նկատմամբ հակակիր ընթացք մը չէր բռնած, և թէ այդ մասին իր բոլոր դրածները բղխած էին զուտ անկողմնակալութեան (՞) ոգիէ մը։ Բացատրելու համար թէ՝ «Սուրհանդակ»ի այդ անկողմնակալութիւնը ի՛նչ աստիճանի նշանաւոր բան մըն է, ըսենք անմիջապէս թէ «Սուրհանդակ»ի մէկ խմբագիրը, որուն յանձնուած է նոյն թերթին Ազգ. լուրերու բաժինը անշմբ եւ մէկ էջիս հոգէն ներկայութեան, մեզ յայտարարեց թէ, իրենք յայտնապէս հակառակ ընթացք մը բռնել որոշած են, Տրդատ եպիսկոպոսի դէմ, որովհետեւ, համոզուած են թէ «այդ եկեղեցականը ծակաչէ մարդ մըն է», թէ «դրամ դիզելու միայն կը նայի», թէ «զեղծումներ գործած է», եւայլն։ Ատոր վրայ ստիպուեցանք իրեն կարգ մը ապացոյցներ յիշել, համոզելու համար թէ, Տրդատ եպիսկոպոս ինքնին բոլորովին հակառակ ընտաւորութիւն ունեցող եկեղեցական մըն է։ Եթէ անգաղտնապահութիւնչըլլար, կրնայինք տակաւին յիշել հոս, Տրդատ եպիսկոպոսի մէկ քանի բարեգործութիւնները որոնք ինքնին կրնային յայտնել թէ որչափ սխալ է «Սուրհանդակ»ի ըմբռնումը։ Կրնայինք մասնաւորաբար յիշել սա պարագան թէ, քանի մը ազքատ աղաք իրենց ապագան Տրդատ եպիսկոպոսի կը պարտին։ Բոլոր ատոնց վրայ սակայն, յիշեալ խմբագիրը, համոզուիլ չձեւացուց. եւ այդ պատճառաւ է որ, երբ երկու երեք օր վերջ «Սուրհանդակ»ի մէջ նպաստաւոր հատուած մը տեսանք Տրդատ եպիսկոպոսի նկատմամբ, չկրցանք զսպել մեր զարմանքը։ Այդ էր մեր երէկուան հրատարակութեան միակ պատճառը։

Գալով այն մեծխօսիկ տողերուն, որոնցմով «Սուրհանդակ» կը յայտարարէ թէ, ի՛նչ միայն գիտէ լրագրութիւն ըսուածին ինչ ըլլալը, եւ թէ իր ըրած լրագրութիւնն է ամէնէն արժանաւորը, ըսենք թէ ի՛նչ է իր ըրածը այդ լրագրութեան ճշմարիտ բնոյթը։ Զրպարտութեան և անուանարկութեան երկու դատեր բացուած են այս պահուս «Սուրհանդակ» թերթին և անոր Տնօրէն Տիգրան էֆ. Ճիվէլէկեանի դէմ, մէկը ազատվագրական «Գալդան» ընկերութեան կողմէ, մէկն ալ Սթամաթիատիս էֆ.ի կողմէ։ Աս չէ՞ իր ըրած լրագրութիւնը։ Եւ սակայն կայ մէկը որ ուրանայ թէ այդ տեսակ ձեռնածութիւններ՝ որոնք մինչեւ դատարանները արձագանգ կը գտնեն չարունակ, ինքնին պատուաբեր բաներ չեն ո՛չ իրենց հեղինակներուն, ո՛չ ալ լրագրութեան համար։

* * *

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Երէկի թղթաբերով մենք ալ մէկ քանի նամակ ստացանք կեսարիայէ, որոնք կատարելապէս կը հաստատեն Առաջնորդ Տ. Տրդատ Եպիսկոպոսի օգտակար գործունէութիւնը եւ միահամուռ կը բողոքեն յերիւրուած ամբաստանութիւններուն դէմ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԳԱՐԹԱԼԻՔ ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Գարթալցիք մեծ կորուստ մը ունեցան այսօր յանձին Պ. Արամ Մուրթաֆեանի. լաւ ձիրքերով օժտուած կրթական գործին յառաջդիմութեան աշխատող, և մաքուր բարք ու վարքով երիտասարդ մը, որ միշտ յաղթող հանդիսացած է, կեանքի տժգունելի պայքարին մէջ, և որ միշտ քաջալերած է աղքատները, անոնց ձեռք կարկառած ու մխիթարած, մինչդեռ ինք չկրցաւ երբեք մխիթարութիւն գտնել, գոնէ իր սիրոյն մէջ։ Սապէս կը գրէ իր մեռած պահուն, երբ մեկնմաղձութեան ենթակայ էր եղած. «Ա՛լ ձանձրացայ այս կեանքէն, եթէ սիրեցի՝ մերժուեցայ, ու միտքս չը կրցաւ սրտիս զգացումներուն յաղթել, յաղթահարուեցայ, ու ինքզինքս դուրս ելայ. այսօր վերջ կուտամ կեանքիս»։

Անդարմանելի ցաւ մը, տանջանք մը որ մինչեւ գերեզման առաջնորդեց զինքը, իր մխիթարութիւնը սիրոյ մէջ ուզեց փնտռել, կուրօրէն սիրոյ անձնատուր եղաւ. ու, դժբաղդ ճակատագի՞ր... սէրը զինքը մահուան առաջնորդեց։

Գարթալցիք երախտապարտ էին իրեն այլ և այլ առիթներու մէջ։

Բժշկական տեղեկագրին համեմատ՝ որովհետեւ հիւանդացած էր, թաղման արարողութիւնը հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ, որուն կը նախագահէր Գնել Ծ. վրդ. Գալէմքերեան։

Գարթալցի համակրողներու ատուար բազմութիւն մը, ցաւատանջ՝ դէպի գերեզման կը դիմէր, հողին յանձնելու համար տարաբաղդ երիտասարդը։ Հ՚Գ ճակատագիր...։

Ա. Գ. ՉՕԼԱՔԵԱՆ

Գարթալ 22 Ապրիլ 1902

Կարգալ ՏԻՐԻՆԿ վաճառատան ծանուցումը մեր չորրորդ էջը։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խարբերդէն կը գրեն. — «Տեղւոյս վարժարանին մէջ թուրքերէն դասը խիստ ետ մնացած է, հարկ չկայ Խարբերդցի աշակերտին համար այս դասին որքան կարեւոր ըլլալը պարզել մինչդեռ քիչ չատ ֆրանսերէն, անգլիերէն, ձայնագրութիւն և չեմ գիտեր ինչ բան հաւկցող աշակերտները, նոյնիսկ բարձրագոյն դասարանէն որ այս ամառ ընթացաւարտ պիտի ըլլան, չեն կրնար երկու տող խօսք անսխալ գրել, ո՞ւր մնաց էն պարզ մուրհակ մը շարադրել. կակազելով կը կարդան, ձեռագիր կամ տպագիր ո՛ և է գրուած։ Տնօրէն Սիմոնեան էֆ. պիտեէի խնայողութիւն մը ցուցնելու համար խնամակալութեան, չուստամասիրած առարկայ մը —որ այժմ ինք, իբր աշակերտ՝ նոր սորվելով կ'ուսուցանէ,— լաւ չէ՞ ըներ այդ խնայողութիւնը իր անձին նկատմամբ ալ խորհած ըլլալ և չտիպել այս տարի (պատճառը թէև անծանօթ) վարձատրութեան «յաւելում մը ընել տալու և փոխանակ միաւոր, տասնաւոր ամենաչնչին դահեկաններ իսկ իրենց խոշորկակ ամսականներուն կցել»։ գովելի չէ՞ արդեօք այցելու ուսուցիչ Բէյմալ էֆ.ի մնայուն օգնական մը տալու հարկադրել։

Անտեսուած կը նկատուի նաև բարոյագիտութեան, քաղաքացիական պարտաւորութեան, տնտեսագիտական, ֆիզիքական ողջապահիկ պայմաններն աւանդել մտադրաց, որոնց վրայ այժմ ծանրանալ չենք ուզեր։ Կը տենչայինք նաև որ դպրոցի տնօրէնութիւնը կանոնաւոր ու յատուկ տեղեկագրերով ամէն քառամսեայի իր համարը տար խնամակալութեան, իսկ ամավերջի համար իր կարգէն կարող ուձեռնհաս անձերէ բաղկացեալ քննիչ մանախումբէ մը կատարուելով քննութիւնը ուսմանց հիմնական կանոնագրի համապատասխան ըլլալը կամ ոչ, օրինաւորապէս տեղեկագրած էր տեսչութեան։ Ամենէն աւելի ջերմ բաղձացողն ըլլալով Մէզրեաի Ազգ. Վարժարանին յառաջդիմութեան և արդիւնաւորմանը, կը սիրենք յուսալ թէ՝ մեր այս բարեկամական դիտողութիւնները նկատի պիտի առնուին։

Վերջացնելէ առաջ կ'ուզէի երկու բառ ալ, առաջն. Փոխ. Դեր. Եղնիկ Վարդապետի դրուատականին վրայ ըսել, որ յայտարարած է թէ՝ Պէրպէրեանէ և Սանասարեանէ վերջ, ասոր հաւասար դպրոց մը տեսած չէ բնաւ։ Եթէ այդպէս է, ի՞նչպէս հաշտեցնել պէտք է միւս յայտարարութեանը հետ, որ ըրած է ծանօթ Ազգայինի մը տանը մէջ, ի ներկայութիւն չատ մը բարձր անձնաւորութեանց։ Անշուշտ իր ըսածը հարկ չկայ պարզելու։

Միայն լաւ է որ, ժամ առաջ փութայ կազմել տեղւոյս վարչական մարմինները, որոնց կարգին Ուսումնական Խորհուրդն ալ, ի վիճակի ըլլայ ի մտոյ հետեւելու և քաջալերելու կրթասիրական ամենակենսական գործը՝ Խարբերդի մէջ։

Լ. Գ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Մէրզոն 1902 Ապրիլ 10

Այրի Տիկին Բարիս Ց. Գասարեեան և զաւակունք իրենց խորին շնորհակալիքը կը յայտնեն, ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուեցան, ողբացեալ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ էֆ. ԳԱՍԱՐԵԱՆի յուղարկաւորութեան հանդէսին և այս առթիւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԿՈԼՈՒՄԲՈՎՍԿԻԻ ՃԱՌԸ

ԲԻՇԹԱ, 7 մայիս.—Պատուիրակութեանց գումարման հանդիսաւոր բացումին առթիւ Ցարանց Եղէգի կայսեր կարդացած դահաւառը կ'ըսէ թէ, վերջին տարուան մէջ քաղաքական ընդհանուր կացութիւնը էական ոչ է փոփոխութիւն չէ կրած, և յարեց.—«Կառավարութեանս յարատեւ ջանքերը, միշտ իրենց նպատակ ունին մեզ մեր դաշնակիցներուն միացնող կապերը խնամել. նաեւ այն կատարելապէս վստահելի յարաբերութիւնները, զորս կը տածենք միւս տէրութիւններուն հետ, այդ կերպով պահպանելով եւրոպական խաղաղութեան պահպանումին։ Միանգամայն Ռուսիոյ հետ մեր բարեկամական ու յարատեւ համաձայնութիւնը օգտակար է խաղաղութեան ու բարեկարգութեան պահպանմանը համար։» Կայսրը յետոյ խօսելով Զինու գործերուն վրայ, կատարեալ շնորհակալութիւն յայտնեց հոն ծառայող ցամաքային ու ծովային զինուորներուն։ Ապա յիշեց պատերազմական ու ծովային նախարարութեան ելեւմտացոյցներուն վրայ եղած յաւելումները, որոնք բացարձակապէս անհրաժեշտի սահմանին մէջ եղած են։ Գահաճառը բուռն ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ։

—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլոխովսքի կոմսը, իր տեղեկագիրը պարզելով աւստրիական պատուիրակութեան առջեւ, ըսաւ թէ, գահաճառը կը հաստատէ որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութիւնները օտար տէրութեանց հետ բոլորովին նրպատաւոր և գոհացուցիչ են։ Արտաքին գործոց նախարարը յարեց.—«Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքանութեան հիմերը կանգուն և անաղարտ կը մնան. միւս կողմէ բոլոր տէրութեանց հետ մեր յարաբերութիւնները, առանց բացառութեան, փոխադարձ բարեկամութեան հանգամանքը ունին, այնպէս որ կրնան կատարեալ վստահութիւն ներշնչել, հանգամանք մը որ խաղաղութեան ընդհանուր կերպով տիրող պէտքին մեծապէս դիւրութիւն ընծայելու և նպաստելու յատկութիւնը ունի։ Երրեակ Զինակցութիւնը, որուն պայմանագրամը կ'աւարտի 1903 մայիսին, նորոգելու մասին երեք կառավարութիւնները, բացարձակ ապահովութեան կարծիքներ փոխանակելէ ետքը, հաստատ կերպով մտադրած են իր ամրողջութեամբը պահպանել, գոյութիւն ունեցող դաշնակցութիւնը, և յարմար ժամանակին ձեռնարկել՝ անոր վերաբերեալ պայմաններու ստորագրութեան։

Եւրոպայի կեդրոնական տէրութեանց բոլորովին զանազան դաշնակցութիւնը, որ ոչ եւ է յարձակման հակումէ զերծ չատերու վրայ հիմնուած է, պիտի չարունակէ հետապնդել այն վեմ ու խաղաղասէր նպատակները, որոնց կը պարտի իր գոյութիւնը, մանաւանդ այն հաստատ համոզումով որ, ինչպէս այդ դաշնակցութեան ընդդիմադիր երկու տէրութեանց դաշնակցութեան ոչ-նուազ խաղաղասէր նպատակին համար, քանի մը անգամներ ձեռնհաս տեղերէ յայտարարուած է թէ այդ խմբումը կրնայ նկատել իբրեւ թանկագին ու նպաստաւոր լրացուցիչ մը։ Ռուսիոյ տէրութեան հետ մեր յարաբերութեանց խիստ նպաստաւոր ընդարձակումը, 1897ի Բեղերպուրգի համաձայնութեամբ, յաւելի բերաւ այն տեսակ վայրկեաններ, ուր կարելի էր ձեռնհասօրէն հաստատել թէ, ո՛չ Ռուսիա և ո՛չ ալ Աւստրիա-Հունգարիա անձնասէր նպատակներ չունին և հողային յաւելումներ ալ մտադրած չեն։ Տրամաբանօրէն պէտք եղաւ որ երկու տէրութեանց յարաբերութիւններուն վրայ երկար տարիներէ ի վեր ճնշող անվստահութիւնը անհետանայ, եւ անոր յաջորդէ այն բարեբաստիկ տրամադրութիւնը զոր կը վայելենք հիմա։ Կարելի է յուսալ որ այդ վիճակը հետզհետէ աւելի պիտի ամրապնդուի, առանց ազդուելու անցաւոր թիւրիմացութիւններէ, որոնք կրնան յառաջ գալ, հակառակ ամէնէն մտերմական յարաբերութեանց, որոնց ամենազգօս դարմանը, սակայն, միշտ կը կայանայ կարծիքներու անկեղծ փոխանակութեան մը մէջ։ Երկու դահլիճներուն յարատեւ շփումը ամէնէն ապահով միջոցն է մեր պայմանագրութիւնը պահպանելու՝ հաւանական անհամաձայնութիւններէ. վասն զի երկու երկիրներու կառավարութիւնները ո՛րքան ալ միաձայնութեամբ փափաքին ամէն կերպով ծառայել խաղաղութեան, պէտք չէ մոռնալ թէ, անոնց քաղաքականութեան նպատակը բոլորովին կը հակառակի իրձեռուն կարգ մը կասկածելի տարերուն, որոնք բան գործ ըրած են պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ, եւ որոնք ամէն ջանք կ'ընեն այդ համաձայնութեան վնասել նրպատակաւոր եւ կասկածելի միջոցներով։

Պէտք է արգիլել այն շարժումները եւ արարքները որոնք կրնան, հին դրութեամբ, նպաստաւորել ազդեցութեան կարծեցեալ քաղաքականութիւնը։ Բեղերպուրգի համաձայնութեան նպատակն էր վերջացնել անցեալին այդ թերի գործառնութիւնները։ Այդ համաձայնութիւնը կը տրամադրէ փոխադարձ պարտաւորութիւն մը՝ չընդունիլ և չձեռնարկել այն տեսակ բանի մը, որ մեր փոխադարձ ու հաւասար դիրքին հաւասարակշռութիւնը խախտելու հանգամանքը ունենայ։ Ինչպէս ըսի, պէտք է հոգածութեամբ զգուշանալ միջամտելէ զանազան օտար երկիրներու ներքին գործերուն, ոչ միայն զրկելու համար զանոնք մէկ կամ միւս կողմը հակելու բաղձանքէն, ինչ որ բոլորովին իրենց բուն իսկ նպատակին օգտին համար է, այլ կարելի եղածին չափ ազդու կերպով վերցնել՝ ազդեցութեանց չրջանակներ հաստատելու փորձութիւնները, վասն զի ատոնք աւելի պիտի ընդարձակեն մեր եւ Ռուսիոյ միջեւ չփման մակերեւոյթը։ Նախապէս ըսածներէս յայտնի կ'երեւայ թէ այն սկզբունքը, որուն վրայ հիմնուած է մեր համաձայնութիւնը, ալ եւս ընդարձակ իրաւասութիւն մի չի տար գործելու այդ եղանակին՝ որ սովորութիւն ունէր այնքան յաճախ սպառնալ խաղաղութեան, եւ որուն շահը չի համեմատիր այն մեծ վտանգներուն, զորս առաջ կը բերէին մրցման կէս յայտնի և կէս ծածուկ պայքարը։ Ուրեմն այդ իրողութիւնը ո՛րքան բարեբաստիկ ըլլայ, պարտականութիւնը այնքան ստիպողական կը դառնայ որ այդ համաձայնութիւնը անգամ մը յաջողէլէն ետքը, ամէն դղրդումէ զերծ պահուի եւ ամէնէն հեռաւոր ապագայի մը համար ալ անաղարտ մնայ։ Ատոր համար ամէն բանէ առաջ, պէտք է որ անոր վերաբերեալ բոլոր պայմանները յարգուին երկու կողմէն միեւնոյն խղճմտութեամբ։ Յայտարարելով որ մեր ամէնէն ջերմ փափաքն է ուղղամտութեամբ և ճշդիւ կատարել մեր յանձնառութիւնները, պէտք է յարել որ վայրկեան մը իսկ չենք տարակուսիր թէ Բեղերպուրգի մէջ ալ միեւնոյն լուրջ կամքը կը տիրէ՝ մեզի հետ հաւասար քայլերով ընթանալու այդ նպատակին համար։ Այդ կերպով է որ 1897ին գոյացած մերձեցումը, որ ասկէ վերջը աւելի հաստատուն հիմերու վրայ պիտի դրուի, պիտի կրնայ բոլորովին բարեբաստիկ պտուղներ տալ եւ ամէն կողմերն ալ գոհացնել։ Այսօր եթէ Ռումանիա այնքան մեծ տեղ մը կը գրաւէ եւրոպական ժողովուրդներուն մէջ, ատիկա կը պարտի իր նպատակին համար կատարած հանդարտ ու խրոխտ աշխատութեան, խոհական վեհապանծ և անոր խորհրդականներուն, որոնք կատարելապէս արժանի եղած են երկրին ստացած մեծ զարկին։ Որ եւ է արկածախնդրութենէ խղճմտորէն զգուշանալով, և Ռումանիոյ անկախութիւնը պահպանելով իբրեւ պետութիւն, իր քաղաքական անկախութեանը վրայ հսկելով, առանց կարեւորութիւն տալու արտաքին ազդեցութեանց, իրենց բոլոր ուշադրութիւնը նուիրեցին ներքին ամրապնդման։ Ռումանիա կրնայ կարգ մը երկիրներու իբրեւ օրինակ ծառայել՝ առողջ քաղաքականութեան մը. որուն լաւ ընդունելութիւն մը պիտի ընենք և զոր իր արդար արժէքովը պիտի գնահատենք։ Այդ երկիրներէն կը պահանջենք ուղիղ ընթացք մը, ոչ միայն մեզ նկատմամբ, այլ իրենց քաղաքական բոլոր յարաբերութիւններուն համար։ Կը յուսանք թէ, անխոնջ ու կասկածելի ձեռնարկներով, մեզ տխուր հարկին մէջ պիտի չթողուն՝ ապագային նաւազեցնել մեր բարեմական խնամքները անոց մասին։ Իբրեւ ուրախալի երեւոյթ մը, կ'ուզեմ վեր առնել Ցունաստանի մէջ գործերու համար տեսնուած աստիճանական բարւոքումը։ Ներքին գործերու բարեկարգութենէն զատ հելլէն կառավարութիւնը նաև նկատողութեան առած է տնտեսական գործերը ինչ որ իր գնահատելի արդիւնքներ կ'ունենայ։ Ցունաստան ծրագիր մը ունի զոր կ'արժէ յիշել այս առթիւ։ Ցունաստանի վարիչ չրջանակները թէև տարիներէ ի վեր կը զբաղին այդ ծրագրով, բայց հիմա անիկայ աւելի մտեցած է իր իրականացումին։ Այդ ծրագիրը կը տարամադրէ հիւսիսային երկաթուղիներու չինութեան աւարտումը որոնք, օսմ. գիծերու հետ միացումով մը, ինչ որ յուսալի է, կրնան Ցունաստանը ցամաքային ճամբով յարաբերութեան մէջ դնել եւրոպական հրապարակներու հետ։ Այդ ձեռնարկը ամենամեծ կարեւորութիւն ունի նաև ամբողջ ցամաքային Եւրոպայի համար։

Նախարարը յետոյ խօսեցաւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրութեանց վրայ. ըսաւ թէ եղած դժուարութիւնները անյաղթելի չեն։ Նախարարին ճառը ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Շուէյտի Օսքար թագաւորը այսօր այցելութիւն տուաւ Գ. Լուպէի։ Տեսակցութիւնը, որ չատ սիրալիր եղաւ, կէս ժամու չափ տեւեց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Այլեւայլ լրագիրներ Բրէթորիայէն հեռագիրներ իր հրատարակեն, յոյս յայտնելով թէ հաշտութեան բանակցութիւնները ելքի մը պիտի յանգին։

—«Տէյլի Մէյլ» Բրէթորիայէն կ'իմանայ թէ հաշտութեան բանակցութիւնները լաւ ճամբու մէջ են։

ԼԱ ՀԷ.— Վիլհէլմինա թագուհին վիճակը ծանր է միշտ։ Այսօր բժշկան նոր խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի։

ՀԷԹ-ԼՈՒ.— Այսօր հրատարակուած պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ, Հոլանտայի թագուհին հանդարտ գիշեր մը անցուցած է։ Առտուն, տենդը անհետացած էր։ Իր առողջական ընդհանուր վիճակը գոհացուցիչ է։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 մայիս.— Լորտ Սալզպրի Բրիմրոզիկի մէջ արտասանած ճառին մէջ, հաշտութեանց բանակցութեանց վրայ խօսելով յայտնեց թէ, Անգլիա իր որոշած պայմանները եւ առնելու տրամադիր չէ, և թէ Պօէրներուն հետ, ապագային կարելիութիւն ունեցող նոր պատերազմի մը թոյլատու պայմանները բնաւ չպիտի ընդունի։

— Զինուորական նախարարութեան իբր օգնութիւն ղրկած 10000է աւելի զինուորը և 2000 ձիերը փոխադրող 14 չոգենաւներուն, ներկայ ամսոյս վերջին՝ Թրանսվալ հասնիլը հաւանական է։

ԱԶԴ.— Երբեմնադրդ մը հմուտ հայրէն, ֆրանսերէն և անգլերէն լեզուաց և առևտրական թեան և որդրծի մէջ գտնուած է, պաշտօն կը փնտռէ առեւտրական տան մը մէջ իբրեւ ներսյուն կամ այցելու գրագիր —խիստ չափաւոր վարձատրութեամբ կը գոհանայ։ Դիմել Մէջեան Զարչըսի Մարգարեան գրատուն։ 1—10

ՏՍՔԻՕՐ ԿՕՍԻՔԻՐ ՔԻԼԱՅՏՐԻԹ

Բարիստ իջմալը թանսիլ էթմիշ վէ էվրօքանը էն մէշհուր խաթէխանէէրինէ ամէլիէթի կէօրէրէք, օն սէքիզ սէնէ տախի իճրան թրպապէլէ քէսպը վուգուք էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մուամիլէյ՝ կէսիրս վէ միտէ իլէթէլերինի եանի նէզլէի սաարիյէէի, նէֆէս տարլըզընը, ադ ճիեէր իւճունէթլերինի խուսուսիյլէ վէրէմ խաթէլիեինի, իսիթիեարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարը թէսալլուպ թիմէսինի, էմրազը գալպիյէէի, հազմընզլըզը, ինգէպալը, միւզմին իսհալը, միտէ աղրըսընը, միտէ կէնիշլէնմէսինի, գանլը պատուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարամիեէր խասթալըգլարընը, խորարտա չէքէր վէ եումուրթա ազը պուլունմասընը, էմրազը միքրոպիյէէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգրյեաթը ֆէննիյէե մուհիպիճէ էն օն ուսուլը թրպպի վէճհվէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մուամիլէյ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթէխանէսի սէր թրպապէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի թէտավի էյլէսիեի խասթալարտան մաստա, ֆրէնկիէէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւթէլա օյմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէսիեի ճինէթլէ, պու իլէթլերին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհմարէթ քէսպ էյլէմիշ օյուուղունտան, երքէք վէ գատրլարտա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիեի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անլէրտէն հասը օյան սէս գրսըգլուղընը վէ եարալարը վէ տէրի իւֆունէթլերինէ վէ իտրար տարլըղընը վէ իլթիհապը մէսանէեի վէ վէղահֆը թէնասիբլյեո իճրասընտա օգգանիյէեթի սուրէթը միւքէմմէլէտ վէ թէճարիպը միթեատիւսէսինի թէրագգրյեաթը ֆէննիյէե իլէ պիրլէշտիրէրէք աղ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիյէեէ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիլուրսա գօնսիլթօ օյունապլիեի կիպի, էվրօքանդն էն մէշհուր աթրպպաը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլթօ իճրա օյունուր։

Վիլայեաթը Շահանէտէն թանրիրէն միւրաճաաթ իտէէք զէվաթընն՝ օրատաքի թապիպլն պիր բաբօրունը եախուտ մուֆասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէյէրի էլզէմ տիր։

Բազարտան մաստա, հէր կիւն սաաթ պէշէ գատար, Գուսմգարուտա Շիֆթէ կէլինլէր ճատտէսինտէ 13 նիսմէրօլու խանէէտ, սաաթ 6տան 8 պըչուղա գատար Սթանպօլտա էմին էօնինտէ Արսէնաքի էճզախանէսինտէ։ Սաաթ տօգուզտան օն պիրէ գատար։ Սուլթան Պայազիտտէ, Օդէմիր պաշընտա Սմէմնան էֆէնտի Պայազիտ էճզախանէսինտէ խասթէկեանը գատուլ էյլէր։ Ֆագըր օլանար սալը կիւնլէրի մէճճանէն մուահէնէ օյունուր։

Գոնիայի Ազդ. վարժարանին համար հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներու հմուտ և ձեռագործ սորվեցնելու կարող ուսուցչուհի մը կը փնտռուի 350-400 դրշ. ամսականով։ Փափաքողները կրնան դիմել «Մանզումէ»ի խմբագրատունը։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՍԱԷՐԵԱՆ

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԴԻՐԻՐԻՆ,

ԱՆՍԽԱԼ

ԵՒ ԱՆՇԾՈՒՐ

Հաշուակալութեան այս նոր մեթոտը, կրկնատոմարի հիմերուն վրայ հաստատուած, երկրատեւ փորձերով պատկուած, ամբողջական փորձակշռի, տարեկան հաշուեկշռի, տակրատոր և անտոկոս ընթացիկ հաշիւները հանելու և ամէն գործառնութեանց անմիջական դիրութիւններ ընծայելով հանդերձ ժամանակի և աշխատութեան սներեւակայելի խնայում մը կը պարունակէ իր մէջ, այնպէս որ ամբողջ ամսուան մը աշխատութիւնը կարելի կ'ըլլայ Մէկ ժամէն աւարտել։

Այս նորագիւտ մեթոտը վստահաբար կը յանձնարարուի սեղանաւոր, վաճառական, գործապետ, հաշուակալ-գրագիր դասակարգերուն, մէկ խօսքով ամէն անոնց որք հաշիւ ունենալու կամ բռնելու հարկին մէջ են։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը 3-4 դասով միայն կարելի է սորվիլ, որու փոխարէն պէտք է վճարել միայն մէկ լիրա օսմ։

Պէտք եղած բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները ձրէ կը տրուին։

Դիմել, ամէն օր մինչեւ կէս օր, Առեւտր. վարժարան. Բանկալթի, Հարպիյէ աղբիւրին դէմ։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի Հեղինակ-Ուսուցիչն անձամբ կ'երթայ ամէն անոնց որք դիւրութիւն չունին վարժարան գալու։ Այս պարագայի մէջ իւրաքանչիւր այցելութեան համար մէկ մէճիտ պիտի վճարուի իր ճամբու ծախք։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի մասին գաւառներէն մեզ եղած հարցերուն հաճութեամբ կը պատասխանենք, եթէ նամակին մէջ դրոշմաթուղթ (փուլ) մը ծրարելու յօժարած ըլլան։

Դասերն ինչպէս և Թղթակցութիւնները կ'ըլլան Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուներով։

Պարապ յոգնութիւն չի պատճառելու համար ըսենք նաեւ թէ ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը արդէն կրկնատոմարի դրութիւնը գիտցողներո՛ւն կը վերաբերի։

Տոմարակալութիւն սովրիլ փափաքողք մեր կիրակնօրեայ դասերուն կրնան հետեւիլ, որոնց վերկսուսը պիտի յայտարարենք ընդհանուր։

Էֆենտիներ - Տնօրէն
Առեւտր. և Վերուագ.
վարժարանաց Բանկալթի.
4—30 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Տ՝ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻՉԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ
ԽՈՒՍՈՒՍԻՍ

Կալաթատա Սանտրգճըլար Ճատտէսինտէ 97 նիսմէրօլու թէտավիխանէսինտէ խասթալարը գապուլ վէ թէտավի իտէր։ Պէլ սօղուգլուղունուն էն չէտիտ վէ էն միւզմին հալինտէ վէ օնատան տօլաեր զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իլէթլերինի միւթէհիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիչ աղրը հիսս իթտիրմէքսիզին, ազ միւտտէթ զարֆընտա թէտավի իտէր։ Թէրէատիւտ իտէնլէրտէն՝ իւճրէթի խասթալըգլարընը չիֆասընտան սօնրա ալընապիլիր։

ՖՐԷՆԿԻ Ղաեէթ եէնի վէ էվրոբատա թապիպգ օյունան սօն ուսուլ իւզրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆագրյեթլէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ կէն10ա գատար կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինտէ, Դարագուշ օֆէլի գարշընտա լամպաքը տինքեանը իւզէրինտէ, 97 նօմէրօլու թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։ 21—40

ՏԻՐԻՆԿ ՊԻՇՄԷԷՔ ՄԱԽՄՈՒՏ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷԱՔ ՈՒ ԷՏԷՎԱՔ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզսիսնունա 23 միտալեա իլէ 16 պէշիրք միւքեաֆաթա նպալ օյմուշ տըր։

Եալնըզ Ամերիկա 12,000 ֆէնրիէրին պուլա 9,000 ռուբլէյէ վար տըր։

1901

Իլթէ եէնի պիր ասրրա տուխուլ էյլէսիք։ Միրուր իտէն զէման՝ չիմտի եիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինտէն ալէյ։ Վուգուսթը թարիխիյէէ սրրասընա գայա օյունմուշ տըր։ Պու տէվրին թէրագգրյեաթը՝ ալէյ ուսուսի չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէյաթ տիր։ Մարքինա մարիֆէթի իլէ պիշմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթերագգը տեեիլ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ թրրան մանքինասրընն իճատտնտան պէրու պու անէ տէկին տանասթը մուճիմմէյի՝ մէզպուրէտ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիտեանդն հէր պիր թարաֆընտա էն միհիմմ պիր մէվգը թուսմուշ օյան ֆուսրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ գուսմանիասը օյուզ, իմալ էյլէսիեի մանքինասրը սաթուն ալանլարդն նստտա ու հիսապը եօգ տըր։

Իսթէհէնլէրէ գաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզգիր տէֆթէրէտէ պիչմէէ մախսուս

«Իտալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ
» » » օրագ պիչմէ

«Իտալ Տիրինկ» նամ թրրան
» » » թրմրգ

կիպի միւթէհիթի իւ ֆինս մունթազամ մանքինասրըմրդէն բէսմէրի մէվճուտ վէ իշպու մանքինասրը միւղասրասրդ վէ ճիտտի սուրէթմէք թարաֆըմրդատա թարիֆի իտիրմիշ տիր։

Պու մանքինասրդն եէկկանէ տէրօղիթօսը՝ Տէրգէատէթաք Կալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն՝ ը մաղազասրատա, Մ. Սիմոնէյ Նովէլ վէ գուսմանիասը տըր։

ՈՒԷՄԴԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԳՕՆԸՆ ԳԱՍԱԲԸ ՄԱՍԽՈՒՍՈՒՍՅԱԼ ՖՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷԼԵՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՌՈԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԻ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օյունան դիյանդարրն մէճմուի	ֆնկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ազչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Գեամիլէն թէէտիյէ օյունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիպէսքինին միւտիրի ուսմամիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Խթանպլ, Պահէէ Գաբու, Անանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէէր արանըլմագտա տըր
ԻՄԹԱՐ.— Շէֆրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գուսմանիալարրն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օյաուզը հալտէ Ռուսթըրընի 125 % տիր։ Իլթէ պու հագիգաթ Ռուսթըրն բագիպալէրինէ թէֆէվվիւգ իթմիրմէյէ էն պէօյուք թէէմնաթ տըր։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԷԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ
ԱՆԻՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱՆ. ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899ական մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.	19,534,276
» » եամանը » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Եմէկաբ խալէրինէ վէ չօճուգլար իչին միւթէտիլ չէրաթի իլէ սիկուրթա ագտ իտէր։
Եանանը ֆարը հէր նէվի պլնա վէ էշնա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։
Նէֆէյսի ֆազալարընա ֆարը մալ, էվրադը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթասարը գապալ իտէր։
Հիսէսատարանա՝ 1896ական 18½ %, 1897ական 18 %, 1898ական 18 %, 1899ական 16 % թէէմնաթիս թէվզի իթիրիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերի (Տէրասատէթաք Գրէպալ Լիոնա, Լիոնարատա Անկլօ Աւստրիան Պանգ, Ֆանգ Նանսիոնալ Պիլկար։)

Թաշրարար իշկիւ միւատահա վէ միւթէպէր աճէնթէէր արանըլըյար Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ռէսիտ խան

Թուրքիա իշկիւ միւատահա վէ միւթէպէր աճէնթէէր արանըլմագտա տըր
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՃԷՅԼԱՆ

ՀԱԶԸՐ ԷԼՊԻՍԷ ԻԶՈՒՆ ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԱՂԱՋԱ

ԶԱՐԻՖ, ՈՒՃՈՒՉ ՎԷ ՏԱՆԵԱՆԳԼԸ
Սրպիեան Համամընտա էէնի ալրան մէյտանա նազրը, Բինթօ խանընընը խարիճնատ, Ն. 2։

ՃԷՅԼԱՆ մաղազասընտա զարիֆ, տանեանգլը, ալէա վէ հէր մէվսիմին մոտասընա վէ հիւսնը թապիաթա մուվաֆրգ վէ հէր տիրնի վէ վիճուտ ուչկուն էրքէկ վէ գատրն վէ չօճուգ էլպիսէրի մէվճուտ պուէլունուր։

ՃԷՅԼԱՆ մաղազասընը միէսոիսի Ռուբէն Մաղաքեան՝ պիր չօգ սէնէլիք թէէրբէպէրինէն, միւղէրիլէրինն տախի իսթիֆատ իթմէսինի արզու իսլէրէք, հէր պիր լիպաս իչուն օլ տէրէճէ ուճուզ վէ գապիլը իշթիրա ֆիաթլար թագտիր իթմիշ տիր քի, եէրլի վէ էնէսի հիչ պիր մաղազա քէնտիսի իլէ իրեգապէթ էսէմէդ։

Մուհթերեմ մուշթերիլէր՝ պիր թէզ բիթիլէբիլէ մէզգիր հագգընը էլպիսէ-լէր տախի իսմ օյունուր։

ԲԱԶԱՐԼԻԳ ԵՕԳ ՏԸՐ։

ՆԻՒՄԷՐՕՍԸ 2 ԴՐՇ ՄԻՏԻ

ԲԱԶԱՐ կիւնլերի տախի ԱԶԴԳ տըր։

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ-ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Գատրգիւղ, Մէշհիբտար, Բիզաիյէ փողոց, Թիւ 16

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ՝ ԵՐԿՍԵՌ.
ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՄԻԱՑՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Վարժարանիս 38րդ տարեշրջանը կը սկսի մայիս 1, Դշ. օր։

Գործնական եղանակաւ և դիւրաւսոյց մեթոտներով կ'աւանդուին, գիտութիւնները զատ, Հայ. Ֆրանս. Անգլ. և Թուրք. լեզուները, նաև ձեռարուեստաց եւ երաժշտութիւն ձայնական ու գործիական։ Մասնաւոր հոգածութիւն՝ աշակերտաց մէջ լաւ նրկարագրի կազմութեան և բարեկրթութեան։ Դիշերթիկները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգըստաւէտութիւն՝ առողջապահիկ պայմաններու մէջ։ Ֆրանսերէն խօսակցութեան մեծ փոյթ կը տարուի։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷ, վարժուհիի խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, գաւառային վարչութիւնք կարող են ուշիմ աղջիկներ ղրկել, այս վարժարանի մէջ դաստիարակուելու և ապա իրենց ծննդավայրին մէջ իբրեւ վարժուհի ծառայելու համար։

Բանակցութեան համար դիմել առ Ց. Գ. ՓԱՇԱԳԱՇԵԱՆ, Տեսուչ վարժարանին։

ՍԻՆԿԷՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐի ՄԵՔԷՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԷՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ գարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։
ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի շքադրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։
Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորա և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։
Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF. CO.

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍԻՒԼԹԱՆԻ, ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՑԻՆ, ՊԻՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼն.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բէրա, Գումպարահի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։
Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բէրա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Զալաթա՝ Դարպէճոյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՇՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 Վէ 1829ՏԱ ԹԷԼԵՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստ Բլաս Վանտուտա, 9 նօմէրօլու տաիրէի խուսուսի։

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՐՔԷԹԻ	ԷՕՄՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 107,000,000 ֆր.	Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 153,000,000 ֆր.
Սէնէնին մագսուզաթը 21,000,000 »	1900 մագսուզաթը 17,000,020 »
Էօսէնէն գիեան 252,000.000 »	Էօսէնէն գիեան 120,000,000 »
Սիկուրթաը խանէլերին գրմէթի 19,000,000 »	Սիկուրթաը էօմիւր 260,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒՇԻՐՔԷԹ զաեէթ միւսթա չ ռանթ իլէ Թուրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր
ԷՕՄՐԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւթէպէրէք սուրէթտի վէ խուսուսի էկվէն։
Ֆիեաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օյուզ, Սթանպոլ Ամանոր Խանի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշընտա տըր։

)(180)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՋԵՐԵԱՆ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԳԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԳԱՐԱ ՄԱՆ

Թ.

Երկու օրիորդները, որ հեռուէն Օննիի ուսկնդրելով կը զուարճանային, շատ գոհ մնացին տնոր այս պատուաւոր ընթացքէն։ Արդէն բոլոր ներկաներուն վրայ ալ քաղցր տպաւորութիւն ըրաւ անոր անկեղծ խոստովանութիւնը, և Գրիգորեանց, զուարթ չեչտով մը.

—Թէև Ֆլօռան չեմ ճանչնար միւսիս Օննիկ, ըսաւ, բայց քանի որ քոյրս կ'ապահովցնէ, եթէ անոր հետ ամուսնանաք ու պատուաւոր ընտանիք մը կազմել ուզէք, ես ալ կնքահայր կ'ըլլամ ձեզ։

Օննիկի ամբողջ ճիգերը, կատակները այս խոցուտին չուռչ կը դառնային արդէն, զոր մոլիոնատէրին բերնէն լսելուն պէս, ոտքի ցատկեց ու երախտագիտական խոնարհութիւն մը ըրաւ անոր առջեւ։

Տագրեանէն սկսեալ, ամէնքն ալ, մինչեւ իսկ երկու օրիորդները, չնորհաւորեցին Օննիկը, իւրաքանչիւրը մէկ մէկ բարեմաղթութիւն ընելով։

Գիշերը կ'առաջանար, ճաշին ժամանակը անցած էր բաւական և դեռ խօսակցութիւնները կը շարունակուէին, համեղ, զուարթ ու սիրուիչ ոճով։ Օննիկ՝ Ֆլօռայի հօր, դարբինին նկարագրութիւնը կ'ընէր, ծիծաղաշարժ ձեւերով ու արհեստաւորին ընական, կոչտամիկ ձայնովը։ Դարբինէն ամուսնոյն կ'անցնէր, ու, կատարեալապէս ներկայացնելով անոնց ներքին կեանքին տեսարանը, մէկիկ մէկիկ կը թուէր նաև թէ, նիւթական և բարոյական այս բարձր չնորհին արժանանալէ ետք, որչափ պիտի գլուխ բռնէին երկու ամուսինները։

Վերջապէս, Օննիկի ընկերակցութեամբ սեղան նստան և ճաշին վրայ ալ շատ մը կատակներ ընելէ ետք, Գրիգորեանց, Օննիկին դառնալով,

—Հիմա իրականութեան գանք, ըսաւ, մեր գոյքերը ա՛պպատճառ մաքսհասա ըլլալու է, կը սպասեմ որ կարելի եղածին չափ կանուխ տուն ղրկել տաք զանոնք, վաղը։

Երիտասարդը հրաժեշտ առնելով, մեկնեցաւ երջանկաբեր տունէն, ճամբուն ամբողջ երկանքովը հրճուելով այս անակնկալ բարիքներուն վրայ, որոնց կ'արժանանար, Տագրեանի օրհնաբեր հովանիին տակ ապաստանելէ ետք։ Ի՞նչ ընէ՛ր, ինչպէս փոխարինէր այս երկու եղբայրներուն երախտիքները։ Գրիգորեանցի կնքահայրութիւնը մանաւանդ՝ իսոր տպաւորութիւն ըրած էր վրան, որուն դոյզն փոխարինութիւն մը մատուցանելու դիտումով, տեւն վերադառնալուն պէս գրիչը ձեռք առաւ ու հարիւր տողի մէջ խտացնելով միլիոնատէրին համեստ, պարզ և մարդասէր բնաւորութիւնը, ընթերցողներուն աւանդեց որ, այն մեծահարուստ և աղնուանոգի միլիոնատէրը որ ո՛չ նուազ բարի ու մեծանուն անձնաւորութեան մը՝ Յովսէփ էֆ. Տագրեանի եղբայրն է, իր տղնուափայլ Օր. Ալիսի հետ երէկ իսկ մայրաքաղաքս եկած ու եղբօրը Բերայի ապարանքը իջեւանած է։ Այս տողերը գրելէ ետք, իր աշխատակցած թերթին խմբագրատունը փութաց և ընտանութեանը չնորհիւ, գրաշարներուն յանձնեց գրութիւնը, որ վաղուան թիւին մէջ լոյս տեսնայ։

Հետեւեալ առաւօտ երբ ամէն մարդ անկողնի մէջ էր Տագրեանցի ընտանիքը, Ատրինէ, տան կարգադրութիւններուն հսկելու համար կանուխ արթնցած՝ աչք կը պտտցնէր առաւօտեան թերթին վրայ։

Օրիորդը անցողակի ակնարկ մը նետելէ ետք առաջին երեսին վրայ, Աղգային լուրերուն անցաւ և հոն հօրեղբօրը նկատմամբ գրուած համակրական տողերը տեսնելով, թերթը ձեռքը՝ Ալիսի ննջասենեակը խոյացաւ։ Դեղանի խարտիշուհին դեղձան մազերու խոպոպիքը անդուսխ բաղձերուն վրայ տարտղնած՝ անմեղունակ քուն մը քնանար, թեթեւ չնչառութեամբ մը, որուն իւրաքանչիւր ելեւէջին նուրբ ու փափուկ այտերը վարդ կարմրութիւն մը կ'արտայայտէին։

Ատրինէ վարկեան մը հիասքանչ դիտեց զարմուհին հրեշտակային դէմքն ու յոյր սպիտակ դաստակները, որոնք մահճակալին վրայ տարածուած էին անհոգ։ Դորովը, սէրը, բորբոքեցաւ իր մէջ և մատուցներուն ծայրը կոխելով, կամաց մը ազիզնոյն մօտեցաւու մասունք համբուրելու նման թեթեւ համբոյր մը դրոշմեց անոր նռնագոյն շրթունքներուն վրայ։ Ալիս չարթնցաւ, թեթեւ չարժում մը ըրաւ և աչքէն ձախ դարձաւ. այնչափ ազդուած նոր ճամբու յոգնութենէն ու խոնջէնքէն։

Օր. Տագրեանց երկրորդ համբոյր մ'ալ փակցուց քրոջը այտին և համբոյրներու անվերջ տարափով մը զայն արթնցնելով.

—Գիթա՛ Ալիս, ըսաւ, ժամ մ'է քեզ կը սպասեմ, ե՛լ, տե՛ս, ի՞նչ անճկընկալ բերի քեզ։

—Ալիս Ատրինէի համբոյրները տասնապատիկ տոկոսով փոխարինելէ ետք, անոր ներկայացուցած թերթը ձեռքն առաւ ու սկսաւ կարդալ իրենց հաստեցին գրուած համակրական տողերը։

—Մ՛ն, ո՞վ գրած է սիկա, բացագանչեց, երթա՛նք հօրս ալ կարդանք, նոյնպէս ալ հօրեղբօրս։

—Բայց անոնք դեռ կը քնանան, սիրելիս։

—Հոգ չէ՛, կ'երթանք կ'արթնցընենք։

Երկու օրիորդները թեւ թեւի, խընդալով, ծիծաղելով հասան Գրիգորեանցի ննջասենեակին առջեւ ու սկսան դրան զարնել, երբ տեսան որ կարեւորութիւն չի տրուիր ներսէն, դուռը հրեցին ու ներս մտան։ Միլիոնատէրը անոնց աղմուկէն արթնցած.

—Ինչո՞ւ ասանկ կանուխ կանուխ արթնցեր էք, հարցուց։

—Տես, ի՞նչ գրուած է, հա՛յրիկ յարեց Ալիս և սկսաւ թերթը կարդալ։

—Բայց ո՞վ գրել տուած է, ըսաւ միլիոնատէրը զարմացմամբ, գրելու, կանուխ լուր տալու ախոր հայ թերթերուն մէջ ալ տարածուած է։

—Մի՛պիտ Օննիկը խմբագիր էր ատեն մը, ըսաւ Ատրինէ, անիկա գրած ըլլալու է։

—Գնա՛ւլ, միւսիս Օննիկ, չեչտեց Ալիս, չիտակը շատ քաղցր հաճոյք զգացի, աղէկ որ կնքայրը ըլլալ խոստացաք հայր, կ'արժէր որ քաջալերէիք զայն։

Ընտանիքին միւս անդամներն ալ արթնցան ու ամէնքը մէկէն սրահ հաւաքուելով, սկսան չարունակել իրենց տեսակցութիւնը։ Տագրեան այն օրն ալ չուկայ չիջաւ, ընտանեկան հանդիպումի ըմբոշխնելու համար։

(Շարունակելի)